

Linda M. Allertsen og Trygve Kalve

Innvandrerbarn i barnevernet 2004

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, mai 2006
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6996-2 Trykt versjon
ISBN 82-537-6997-0 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
03.03.10

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/208

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Linda M. Allertsen og Trygve Kalve

Innvandrerbarn i barnevernet 2004

Rapporter 2006/19 • Statistisk sentralbyrå 2006

Av 1 361 000 barn og unge i alderen 0-22 år per 1. januar 2005 er 8 prosent barn med innvandrerbakgrunn. De to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er nesten like store. Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, også kalt etterkommere, var størst med 57 500 barn. Gruppen førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn var på 55 400 barn. Alderssammensetningen i de to gruppene er svært ulik, og dette får betydning for bruk av aldersbestemte barnevernstiltak, som barnehage, skolefritidsordning (SFO) og liknende. Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn er det få førskolebarn, og relativt mange tenåringer, mens etterkommere består av mange førskolebarn, og relativt få tenåringer. I begge gruppene er det en klar overvekt av barn med asiatisk bakgrunn. Både blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og blant etterkommere er det barn med røtter fra omtrent 165 ulike land.

Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn med barnevernstiltak har nær halvparten sine røtter fra asiatiske land. Den høyeste klientraten har imidlertid barn med afrikansk bakgrunn. Blant etterkommerne har nær to av tre barn asiatisk bakgrunn. Den høyeste klientraten finner vi her hos barn med røtter fra Sør- og Mellom-Amerika, som tallmessig er en liten gruppe.

Antall barn med tiltak i løpet av året var i 2004 kommet opp i 37 648. Målt i forhold til befolkningsgruppen 0-22 år fikk 28 per 1 000 barn og unge hjelp fra barnevernet. På to år, fra 2002 til 2004, er det blitt nær 3 300 flere barn med barnevernstiltak. Barn uten innvandrerbakgrunn står bak 68 prosent av denne økningen. 17 prosent kan tilskrives flere førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 14 prosent flere etterkommere med tiltak. De tre gruppene har i løpet av toårsperioden hatt en økning i antall barn med barnevernstiltak på henholdsvis 8, 22 og 27 prosent i førnevnte rekkefølge. Innslaget av barn med innvandrerbakgrunn i barnevernet har med andre ord økt de siste to årene.

Sett i forhold til barnebefolkningen er det blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn vi finner de høyeste klientratene målt per 1 000 barn. Det gjelder for alle aldersgruppene, enten vi snakker om småbarn, førskolebarn, skolebarn, tenåringer, eller ettervernsklienter over 18 år. Etterkommere har noe lavere rater, men ligger likevel høyere enn barn uten innvandrerbakgrunn i samtlige aldersgrupper. I alle tre gruppene er det en overvekt av gutter, og den er størst blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn. Antall jenter som får hjelp av barnevernet, har imidlertid steget fra 2002 til 2004, i alle tre gruppene.

Barnevernstiltakene som oftest blir brukt til barn med innvandrerbakgrunn, er økonomisk hjelp, skolefritidsordning, barnehage, støttekontakt og fritidsaktiviteter. Førstegenerasjonsinnvandrere mottar støttekontakt og fritidstilbud langt oftere enn etterkommere, enten vi måler i absolutte tall, eller i forhold til barnebefolkningen 0-22 år i de to gruppene. Hoveddelen av etterkommere er yngre barn, og dette gjenspeiler seg i bruk av tiltak. Barnehage og skolefritidsordning (SFO) er de eneste tiltakene hvor etterkommere har den høyeste klientraten av de tre analysegruppene. Det var flere førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere per 1000 barn 10-19 år, som mottok multisystemisk terapi (MST) i 2004. Parent Management Training Oregon (PMT0) ble relativt lite brukt i 2004. Det gjelder både for barn med og uten innvandrerbakgrunn.

Ni av ti barn plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2004, var barn uten innvandrerbakgrunn. Målt i forhold til barnebefolkningen i de tre gruppene var det likevel dobbelt så mange førstegenerasjonsinnvandrerbarn plasserte utenfor hjemmet, som barn uten innvandrerbakgrunn. Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre har den laveste plasseringsraten.

Fosterhjem er det tiltaket som oftest blir tatt i bruk ved plasseringer, både for barn uten innvandrerbakgrunn, første-generasjonsinnvandrerbarn og etterkommere. Av alle barn i fosterhjem ved utgangen av 2004 var 92 prosent barn uten innvandrerbakgrunn, 5 prosent var første-generasjonsinnvandrerbarn, og nær 3 prosent etterkommere. Sett i forhold til barnebefolkningen blir fosterhjem oftest brukt blant første-generasjonsinnvandrerbarn og barn uten innvandrerbakgrunn. Etterkommere er langt sjeldnere plassert i fosterhjem.

Beredskapshjem brukes ofte ved akutt-plasseringer. Det var noen flere første-generasjonsinnvandrerbarn, enn etterkommere og barn uten innvandrerbakgrunn per 1000, som var i beredskapshjem ved utgangen av 2004. Antall barn i beredskapshjem og behandling-institusjoner har gått ned de siste to år. Bolig/hybel og barne- og ungdomshjem skiller seg ut som de to plasseringstiltakene hvor første-generasjonsinnvandrerbarn dominerer bildet.

Av nesten 5 800 barn og unge under omsorg ved utgangen av 2004 var 93 prosent barn uten innvandrerbakgrunn, nesten 4 prosent var første-generasjonsinnvandrerbarn, og 3 prosent var etterkommere. Ved utgangen av 2004 var 5,4 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-17 år under omsorg, mot 6,7 per 1000 første-generasjonsinnvandrerbarn, og 3,1 per 1000 etterkommere. Andelen barn under omsorg er altså over dobbel så høy for første-generasjonsinnvandrerbarn som for etterkommere.

Den største økningen i antall barn under omsorg ved utgangen av året fra 2002 til 2004, finner vi blant første-generasjonsinnvandrerbarn, som fra før av hadde den klart høyeste omsorgsraten. Her var økningen fra 5,8 til 6,7 per 1000 barn 0-17 år. Tilsvarende økning for barn uten innvandrerbakgrunn var fra 5,2 til 5,4, og for etterkommere økte omsorgsraten fra 2,7 til 3,1 per 1000 barn 0-17 år.

Vel 20 600 barn i alderen 0-17 år hadde hjelpetiltak ved utgangen av 2004. Ved å se antall barn med hjelpetiltak i forhold til barnebefolkningen 0-17 år i de tre analysegruppene, får vi fram følgende bilde: 17,4 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn hadde hjelpetiltak ved utgangen av 2004, mot 50,1 per 1000 første-generasjonsinnvandrere og 27,4 per 1000 etterkommere. Folkemengden tatt i betraktning mottar første-generasjonsinnvandrerbarn langt oftere hjelpetiltak, enn barn fra de andre to gruppene. Lavest andel barn med hjelpetiltak 0-17 år finner vi blant barn uten innvandrerbakgrunn.

Jo eldre barna blir, jo flere barn per 1000 har hjelpe- eller omsorgstiltak. Eneste unntaket her gjelder for etterkommere, der det er flere barn med hjelpetiltak i alderen 6-12 år enn det vi finner i tenåringsgruppa. Likevel er det flere barn under omsorg per 1000 i alderen 13-17 år enn for skolebarna i alderen 6-12 år, også for etterkommere.

I rapporten deles barnevernsbarna inn i fire klientgrupper etter hva som var grunnlaget for å iverksette tiltak. De fleste er i gruppa "barn som trenger litt hjelp". Dette gjelder i alle tre analysegruppene. For barn uten innvandrerbakgrunn og første-generasjonsinnvandrerbarn tilhørte fire av ti barneverns-klienter denne kategorien, og blant etterkommere mer enn halvparten av klientene. "De forsømte barna" er den nest største klientgruppa. Her finner man foreldres manglende omsorgsevne, foreldres rusmisbruk, og/eller foreldres psykiske lidelse som grunn for barneverntiltak, med andre ord alvorlige grunner for å sette inn barnevernstiltak. Sett i forhold til barnebefolkningen er foreldres rusmisbruk fire ganger så ofte oppgitt som grunn for tiltak til barn uten innvandrerbakgrunn, som til barn med innvandrerbakgrunn. Foreldres psykiske lidelse er derimot oftere grunn for tiltak overfor barn med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten.

Mishandling er relativt sjelden oppgitt som grunn for barnevernstiltak, og gruppa "de mishandlede barna" er derfor liten. Fysisk mishandling er her oftere oppgitt som grunnlag for første-generasjonsinnvandrerbarn, enn for barn uten innvandrerbakgrunn. Den siste gruppa "barn med atferdsproblem" er derimot noe større. Sett i forhold til barnebefolkningen er barnets atferdsproblem langt oftere oppgitt som grunn for tiltak blant første-generasjonsinnvandrerbarn, enn for barn i de andre to gruppene. Gutter er oftere i barnevernet på grunn av atferdsproblemer, enn jenter. Det gjelder for alle tre analysegruppene. Jenter født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er de som sjeldnest er i barnevernet på grunn av atferdsproblem.

Av de nær 9 400 undersøkelsene som førte til barnevernstiltak i 2004, dreide 83 prosent seg om barn uten innvandrerbakgrunn, 10 prosent om førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 7 prosent om etterkommere. Antall undersøkelsessaker per 1000 barn 0-17 år, var imidlertid 3,6 ganger så høy blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, som blant barn uten innvandrerbakgrunn.

Andelen hvor familien sjøl tar kontakt med barnevernet for å få hjelp er høyest blant familier uten innvandrerbakgrunn. Her tok 'mor/far', 'barnet sjøl', eller 'familie for øvrig' sjøl kontakt med barnevernet i hver tredje sak, mot i hver femte sak som gjaldt barn fra de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn. Der 'mor/far' sjøl tok kontakt, gjaldt seks av ti saker 'forholdene i hjemmet særlige behov', med andre ord ønske om ulike hjelpetiltak, som for eksempel barnehage, SFO, avlastningstiltak og lignende. For etterkommere gjaldt dette i sju av ti saker.

Barnehage er relativt sjelden oppgitt som meldingsinstans. Bare i 3 prosent av undersøkelsene som førte til tiltak for barn uten innvandrerbakgrunn og for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og i 5 prosent for etterkommere. Meldinger fra barnehage omhandlet oftere 'omsorgssvikt/mishandling' når det gjaldt barn med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.

Skolen melder langt oftere fra til barnevernet enn det barnehagene gjør. Sett i forhold til barnebefolkningen var antall meldinger fra skolen mer enn fem ganger så høy for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og nær dobbelt så høy for etterkommere, enn for barn uten innvandrerbakgrunn. Skolen melder langt oftere fra til barnevernet på grunn av 'atferdsproblemer hos barnet', enn det barnehagene gjør.

Fortsatt er 84 prosent av alle barn med tiltak fra barnevernet barn uten innvandrerbakgrunn. Ser vi antall barn som mottar hjelp i forhold til barnebefolkningen, finner vi at førstegenerasjonsinnvandrerbarn er klart overrepresentert med langt høyere klientrater i alle aldersgrupper, enn det vi finner både blant etterkommere, og barn uten innvandrerbakgrunn. De er også oftere plassert utenfor hjemmet, både i fosterhjem og barnevernsinstitusjoner, enn barn fra de andre to gruppene. Etterkommere er imidlertid den gruppa som klart skiller seg ut med færrest barn under omsorg i forhold til barnebefolkningen.

Retter vi fokus bort fra nivå, og ser på endringer i klientrater fra 2002 til 2004, finner vi at førstegenerasjonsinnvandrerbarn også har hatt den største økningen i antall klienter målt per 1000 barn de siste to år. Etterkommere har også hatt en større økning enn det vi finner blant barn uten innvandrerbakgrunn. Blant tenåringer 13-17 år, som er den aldersgruppa hvor vi også finner de høyeste klientratene, er det imidlertid etterkommere som har hatt den største klientøkningen.

Prosjektstøtte: Barne- og likestillingsdepartementet.

Innhold

1. Innledning.....	9
1.1. Noen sentrale begreper.....	9
2. Barn i Norge og demografi.....	10
2.1. Barn med innvandrerbakgrunn - flest etterkommere	10
2.2. Hvilken bakgrunn har innvandrerbarna?	11
2.3. Barn med barnevernstiltak, - hvilke verdensregioner kommer de fra?	12
2.4. Oppsummering	13
3. Barn med barnevernstiltak og endringer de to siste årene	14
3.1. Tenåringer	14
3.3. De yngste og de eldste barna	15
3.4. Fortsatt flest gutter med tiltak, men stadig flere jenter	15
3.5. Oppsummering	16
4. Barnevernstiltakene.....	17
4.1. Økonomisk stønad	18
4.2. Støttekontakt	18
4.3. Besøkshjem/avlastningstiltak.....	18
4.4. Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	19
4.5. Barnehage.....	19
4.6. Skolefritidsordning (SFO)	20
4.7. Fritidsaktiviteter	20
4.8. PMTO og MST.....	20
4.9. Oppsummering	21
5. Plasseringer utenfor hjemmet	22
5.1. Alder og plasseringer.....	23
5.2. Flere gutter enn jenter er plassert	23
5.3. Fosterhjem	24
5.4. Beredskapshjem	25
5.5. Barne- og ungdomshjem	25
5.6. Behandlingsinstitusjoner.....	25
5.7. Bolig/hybel	26
5.8. Oppsummering av plasseringstiltakene	26
6. Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse?	27
6.1. Barn uten innvandrerbakgrunn.....	27
6.2. Førstegenerasjonsinnvandrerbarn	29
6.3. Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre; etterkommere	29
6.4. Oppsummering	30
6.5. Fratakelse av forelderansvaret etter § 4-20	30
7. Grunnlag for iverksettelse av tiltak	31
7.1. "Barn som trenger litt hjelp"	31
7.2. "De forsømte barna"	31
7.3. "De mishandlede barna"	32
7.4. "Barn med atferdsproblem"	32
7.5. Oppsummering	33
8. Hvem meldte saken?	34
8.1. Når foreldre, barnet sjøl, eller familie for øvrig melder fra til barnevernet.....	34
8.2. Når barnehage eller skole melder fra til barnevernet.....	35
8.3. Når barnevernvakt og politi melder fra til barnevernet.....	36
8.4. Oppsummering	36
Litteratur.....	38
Vedlegg: Tabeller	39
Tidligere utgitt på emneområdet	49
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	50

Figurregister

---

2. Barn i Norge og demografi

2.1. Barn med innvandrerbakgrunn 0-22 år bosatt i Norge per 1.1.2005, fordelt etter innvandringskategori og alder.....	10
2.2. Barn 0-22 år med innvandrerbakgrunn, etter verdensregion basert på mors fødeland. Bosatt i Norge per 1.1.2005.....	11
2.3. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og verdensregion basert på mors fødeland. 2004.....	12
2.4. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og verdensregion basert på mors fødeland. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004.....	13

---

3. Barn med barnevernstiltak og endringer de to siste årene

3.1. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og alder. Per 1 000 barn i hver aldersgruppe. 2004.....	15
3.2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1000 barn 0-22 år. 2002 og 2004.....	16

---

4. Barnevernstiltakene

4.1. Barn med tiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. Per 1000 barn 0-22 år. 2004.....	17
4.2. Barn med barnehage som tiltak, etter innvandringskategori og aldersgrupper. Per 1000 barn i ulike aldersgrupper. 2004.....	19

---

5. Plasseringer utenfor hjemmet

5.1. Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter innvandringsbakgrunn og tiltak. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004.....	24
---	----

---

6. Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse?

6.1. . Barn med barnevernstiltak per 31. desember per 1 000 barn, etter aldersgrupper, type tiltak og innvandrerbakgrunn. 2004.....	28
---	----

---

8. Hvem meldte saken?

8.1. Undersøkelsessaker som førte til tiltak, etter innvandringsbakgrunn og meldingsinstans. Per 1 000 barn 0-17 år. 2004. (N=9 384).....	35
---	----

1. Innledning

Formålet med rapporten er å belyse hvilken plass barn og unge med innvandrerbakgrunn har i dagens barnevern. Prosjektet, som er en oppfølging av tidligere analyseprosjekter i Statistisk sentralbyrå (SSB), er finansiert av Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Rapporten kan sees som en dokumentasjon av hvilke tiltak barneverntjenesten i 2004 satte inn for å hjelpe vanskeligstilte barn og unge med minoritetsbakgrunn.

Sentralt står en sammenligning av bruk av barnevernstiltak i de tre gruppene: 1) barn uten innvandrerbakgrunn, 2) førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn, og 3) barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, ofte kalt etterkommere. Det første spørsmålet er hvor mange barn det er som mottar barnevernstiltak, og det neste om innslaget av barn med innvandrerbakgrunn i barnevernet har økt de siste år? Her sammenlignes det med tidligere publiserte tall basert på SSBs barnevernstatistikk for 2002 (Dzamarija og Kalve, SSB Notater 2004/31).

I rapporten legges det opp til en utstrakt sammenligning av klientrater. Det vil si en sammenligning av hvor stor andel det er som får hjelp sett i forhold til barnebefolkningen i de tre gruppene. Et annet spørsmål er om bruken av tiltak er så forskjellig at vi kan snakke om ulike tiltaksprofiler i de tre gruppene? Barnevernet har som kjent både en hjelpe- og kontrollfunksjon, og hjelpetiltak skal være prøvd før man går videre med mer alvorlige tiltak som omsorgsovertakelse og/eller plassering utenfor hjemmet. Rapporten vil kunne gi svar på om barn og unge med minoritetsbakgrunn oftere eller sjeldnere opplever slike alvorlige inngrep som omsorgsovertakelser og/eller plasseringer utenfor hjemmet, enn det barn uten innvandrerbakgrunn gjør. Den vil også ha fokus på hvilke tiltak barnevernet benytter når barn og unge må tas ut av hjemmet - om det er fosterhjem, institusjonsplasseringer eller hybel barnevernet satser på for å hjelpe barn og unge.

I kapittel 7 undersøker vi hva som er grunnlag for iverksettelse av barnevernstiltak, og i kapittel 8 hvem som melder fra til barnevernet.

1.1. Noen sentrale begreper

Innvandrere = begge foreldre født i utlandet

Med innvandrerbefolkningen menes personer med to utenlandsfødte foreldre. Til innvandrerbefolkningen hører førstegenerasjonsinnvandrere, som selv er født i utlandet - og personer født i Norge med to utenlandsfødte foreldre, også kalt etterkommere.

Med vestlige innvandrere menes innvandrere med bakgrunn fra land i Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Nord-Amerika og Oseania. Ikke-vestlige innvandrere brukes her om personer med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia.

Landbakgrunn

Vi grupperer innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn. Landbakgrunn er en statistikkvariabel som hentes fra SSBs befolkningsstatistikksystem. I tilfeller hvor begge foreldrene er født i utlandet, men i forskjellige land, legges mors fødeland til grunn. I vår framstilling legges mors fødeland til grunn.

Hjelpetiltak/omsorgstiltak

Hjelpetiltak viser til barnevernloven §4-4. Tidligere kalt forebyggende tiltak. Omsorgstiltak er tiltak etter §4-12. Omsorgsovertakelser fattes alltid av fylkesnemndene for sosiale saker. Barn kan i dag plasseres utenfor hjemmet uten at nemnda overtar omsorgen, da som hjelpetiltak etter §4-4 5.ledd, §4-6, §4-24, §4-25 eller §4-26. De tre sistnevnte viser til plasseringer av barn med atferdsproblemer.

2. Barn i Norge og demografi

Norges befolkning består per 1. januar 2005 av 4,6 millioner mennesker, hvorav 365 000 er innvandrere. Innvandrerbefolkningen består av førstegenerasjonsinnvandrere og de som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, og utgjør ca 8 prosent av Norges befolkning. Det vil si at vi er et land med kulturelt mangfold, der mennesker med ulike religioner, familiemønstre og tradisjoner lever sammen.

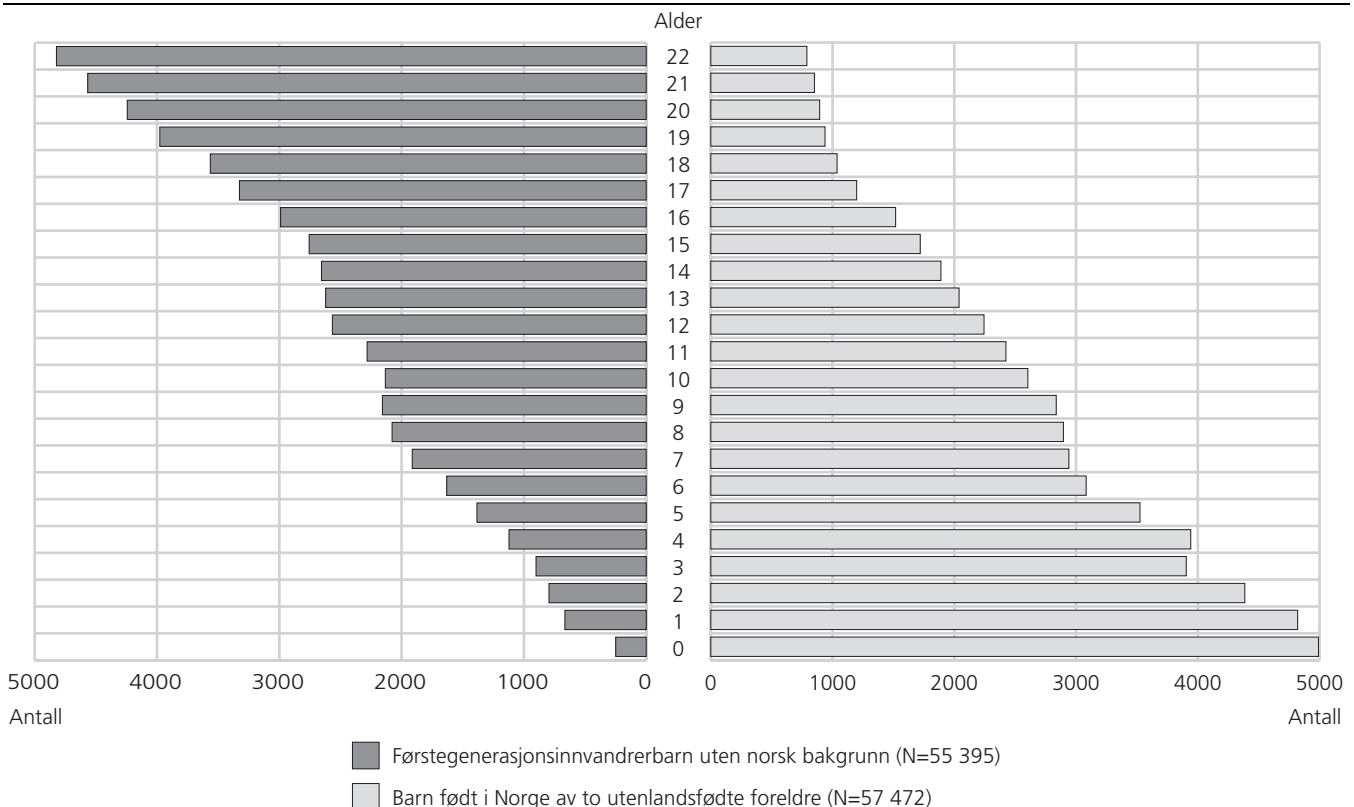
Per 1. januar 2003 var det nesten 1 346 000 barn og unge fra 0-22 år bosatt i Norge. To år senere, ved inngangen til 2005, var antallet barn og unge i alderen 0-22 år steget til nesten 1 362 000, en økning på 1,2 prosent. I samme periode har antall barn og unge med innvandrerbakgrunn steget med vel 10 prosent. Fra 102 388 barn bosatt i Norge per 1.1.2003, til 112 867

to år senere. Det har blitt flere barn i Norge, både med og uten innvandringsbakgrunn.

2.1. Barn med innvandrerbakgrunn - flest etterkommere

Ved utgangen av 2002 var det flere barn i alderen 0-22 år med førstegenerasjonsinnvandrerbakgrunn, enn i gruppa av etterkommere, henholdsvis 52 000 mot 50 400 barn og unge. To år senere var etterkommere blitt den største gruppa, med 57 500 mot 55 400 barn og unge i alderen 0-22 år. Begge gruppene har økt i antall i denne toårs perioden. Etterkommere har økt mest, med 14 prosent, og antall førstegenerasjonsinnvandrerbarn med nær 7 prosent. Aldersstrukturen i de to gruppene er for øvrig svært forskjellig (se figur 2.1).

Figur 2.1. Barn med innvandrerbakgrunn 0-22 år bosatt i Norge per 1.1.2005, fordelt etter innvandringskategori og alder

Grappa førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn har få førskolebarn, og relativt mange tenåringer, mens bildet av gruppa barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er motsatt. Her er det mange førskolebarn og relativt få tenåringer. Samlet har de to gruppene fra 4 500 til 5 600 barn på hvert alderstrinn (se vedleggstabell A1). For barn uten innvandrerbakgrunn 0-22 år varierer de ettårige kullene fra nær 54 000 til i overkant av 63 400 barn. Dette innebærer at alderssammensetningen i begge gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er spesiell sammenlignet med den vi finner blant barn uten innvandrerbakgrunn.

2.2. Hvilken bakgrunn har innvandrerbarna?

For å ta de 55 395 førstegenerasjonsinnvandrerbarna først, så kom disse fra i alt 169 forskjellige land, her basert på mors fødeland. De største nasjonale gruppene er barn fra Irak (6 018), Somalia (5 082), Serbia og Montenegro (3 276), Iran (2 958), og Bosnia-Hercegovina (2 935) i nevnte rekkefølge. Samtlige er krigsherjede land med mange flyktninger.

En fordeling etter verdensregioner (figur 2.2) gir oss et noe enklere oversiktsbilde.

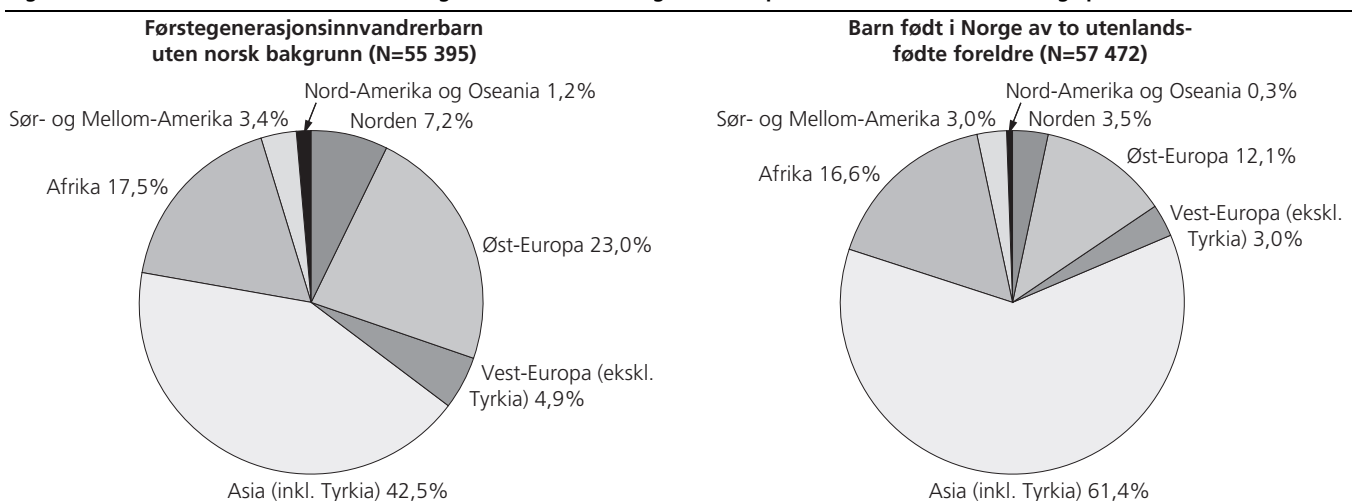
Vi ser at langt de fleste førstegenerasjonsinnvandrerbarn (42,5 prosent) har asiatisk bakgrunn (her inkludert Tyrkia). Nær hvert fjerde barn (23,0 prosent) har mor fra et østeuropeisk land, og hvert sjettede barn (17,5 prosent) kom fra et afrikansk land. Barn fra våre nordiske naboland talte 7,5 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrerbarn. Resten av regionene; det vil si Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Sør og Mellom-Amerika, og Nord-Amerika og Oseania har alle under fem prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna i Norge.

De 57 472 barna som også har innvandrerbakgrunn, men som er født og oppvokst i Norge, har sine røtter fra 164 forskjellige land. De største gruppene av innvandrerbarn født og oppvokst i Norge har sin bakgrunn fra Pakistan (10 011), Vietnam (5 644), Sri Lanka (4 173), Tyrkia (4 145), og Somalia (3 845) i nevnte rekkefølge. De pakistansk-norske og tyrkisk-norske barna er etterkommere av personer hvor de fleste er kommet på grunn av arbeidsinnvandring og familierelatert innvandring. De øvrige på lista er fra krigsherjede områder. Somalia er det eneste landet som er representert blant de fem største nasjonalitetene i begge gruppene av innvandrerbarn.

Figur 2.2 viser at av barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge har vel seks av ti (61,4 prosent) bakgrunn fra et asiatisk land (her inkludert Tyrkia). Den nest største gruppa er her barn fra afrikanske land (16,6 prosent). Andelen barn med bakgrunn fra Øst-Europa er på 12,1 prosent mot 23,0 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna. De andre verdensregionene, Norden, Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Sør og Mellom-Amerika, og Nord-Amerika og Oseania, teller hver under 4 prosent av barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge.

4,8 prosent av barn med innvandrerbakgrunn som vokser opp i Norge hadde barnevernstiltak i 2004, mot 2,5 prosent blant barn uten innvandrerbakgrunn. Hvor disse barna har sine røtter fra vil vi se nærmere på i neste avsnitt. Er noen verdensregioner sterkere representert når det gjelder barn med tiltak enn andre, sett i forhold til barnebefolkningen, og hvordan er forholdet mellom førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere?

Figur 2.2. Barn 0-22 år med innvandrerbakgrunn, etter verdensregion basert på mors fødeland. Bosatt i Norge per 1.1.2005

2.3. Barn med barnevernstiltak, - hvilke verdensregioner kommer de fra?

For å ta førstegenerasjonsinnvandrerne med barnevernstiltak først, så viser figur 2.3 at nær halvparten, 46 prosent, har sine røtter fra Asia (inkl Tyrkia). Dette er basert på mors fødeland. Den nest største gruppa er barn fra afrikanske land, med 30 prosent. Tre av fire førstegenerasjonsinnvandrerbarn med tiltak i 2004 hadde med andre ord sine røtter fra asiatiske eller afrikanske land. Den tredje største regionen er fra de østeuropeiske land, som utgjorde i alt 17 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna med tiltak. Til sammenlikning kom bare 1 prosent av barnevernsklientene fra vesteuropeiske land utenom Norden. Barn med røtter fra våre nordiske naboland talte 3,5 prosent av klientene, nær én prosentpoeng flere enn barnevernsklientene med røtter fra Sør og Mellom-Amerika. Barnevernsklienter fra Nord-Amerika og Oseania er den minste gruppa.

I gruppa barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, de såkalte etterkommere, viser figur 2.3 at rangeringen mellom verdensregionene av antall klienter er omtrent den samme som den vi fant for førstegenerasjonsinnvandrebarna. Forskjellen er at vi her finner flere barn med tiltak fra Sør og Mellom-Amerika enn fra våre nordiske naboland. Andelen av klienter er også noe forskjellig fordelt, da nær to av tre barnevernsklienter i denne gruppa, 62 prosent, hadde mødre fra asiatiske land. Av etterkommere med tiltak utgjør barn fra afrikanske land 20 prosent av klientene. Hver femte klient har afrikansk bakgrunn. Innslaget av barn med tiltak fra østeuropeiske land er mindre blant etterkommere, enn det vi fant blant førstegenerasjonsinnvandrerbarna, henholdsvis 10 mot 17 prosent.

Det er først når vi ser antall barn med barnevernstiltak i forhold til barnebefolkningen at vi får en indikator på

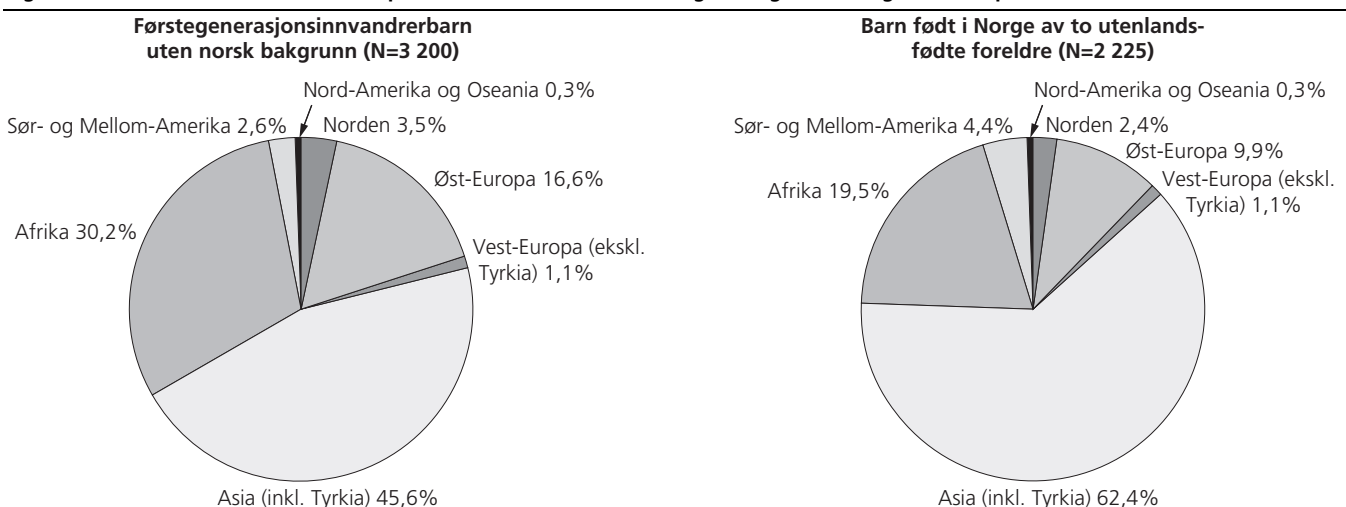
hvor mange fra de ulike verdensregioner som lever i en risikotilværelse der det er behov for ulike barnevernstiltak.

Av figur 2.4 ser vi at blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn var det 58 per 1000 barn i alderen 0-22 år som mottok barnevernstiltak i 2004, mot 39 per 1000 barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Det vil si at klientraten er 1,5 ganger så høy blant de barna som er kommet til Norge i løpet av oppveksten, som for de barna med innvandrerbakgrunn som er født og oppvokst i Norge.

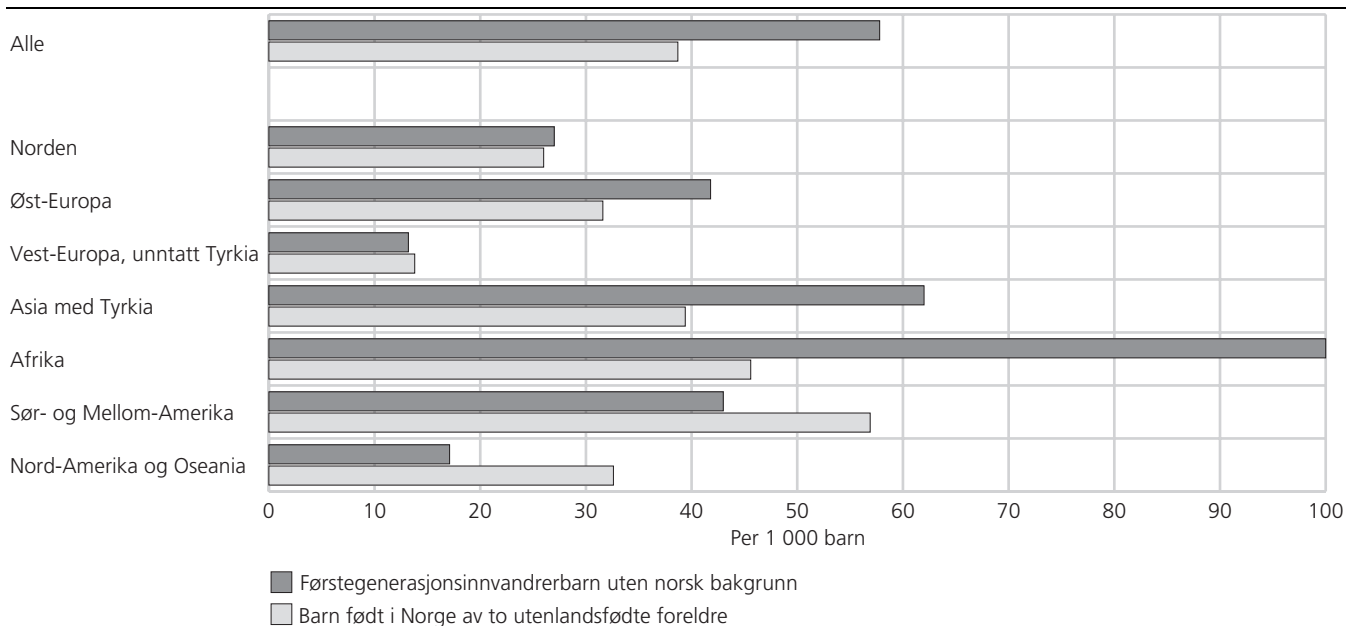
Færrest barnevernsklienter i forhold til folketall finner vi blant barn med vesteuropeisk bakgrunn, enten de tilhører gruppa som er flyttet til Norge som barn, eller de er født og oppvokst her. Her hadde henholdsvis 13 og 14 per 1000 barn i alderen 0-22 år tiltak fra barnevernet. Til sammenlikning var det 25 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn som mottok tiltak i 2004. Barn med innvandrerbakgrunn fra våre nordiske naboland hadde en klientrate på henholdsvis 27 og 26 per 1000 barn, høyest i gruppa førstegenerasjonsinnvandrerbarn.

Den klart høyeste klientraten har imidlertid førstegenerasjonsinnvandrerbarn fra afrikanske land, der 100 per 1000 barn mottok barnevernstiltak i løpet av 2004. Dette er fire ganger så høy klientrate som blant barn uten innvandrerbakgrunn fra 0-22 år. Figur 2.4 viser også at for barn født i Norge med afrikansk bakgrunn er klientraten under halvparten sammenlignet med førstegenerasjonsinnvandrerbarn fra afrikanske land. Blant barn med afrikansk bakgrunn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre hadde 46 per 1000 barn tiltak fra barnevernet i 2004.

Figur 2.3. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og verdensregion basert på mors fødeland. 2004

Figur 2.4. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og verdensregion basert på mors fødeland. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004

Også førstegenerasjonsinnvandrerbarn fra asiatiske land (her inkludert Tyrkia) har en høy klientrate. 62 per 1000 barn under 23 år mottok tiltak. Det vil si en klientrate som er 2,5 ganger så høy som blant barn uten innvandrerbakgrunn. For barn født og oppvokst i Norge med asiatisk bakgrunn ligger klientraten atskillig lavere enn det vi fant for førstegenerasjonsinnvandrerbarn fra asiatiske land. I førstnevnte gruppe var klientraten 39 per 1000 barn.

For barn med bakgrunn fra Sør og Mellom Amerika samt fra Nord-Amerika og Oseania finner vi derimot den laveste klientraten blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn sammenliknet med gruppa av etterkommere. Barn med bakgrunn fra Sør og Mellom Amerika har faktisk den høyeste klientraten av alle barn som er født og oppvokst i Norge med to utenlandsfødte foreldre. Her hadde 57 per 1000 barn tiltak fra barnevernet i løpet av 2004.

2.4. Oppsummering

- Aldersstrukturen i de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er svært forskjellig. Gruppa førstegenerasjonsinnvandrerbarn har få førskolebarn, og relativt mange tenåringer, mens bildet av barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er motsatt. Alderssammensetningen i begge gruppene er for øvrig spesiell sammenlignet med den vi finner blant barn uten innvandrerbakgrunn.
- Blant barn med innvandrerbakgrunn har de fleste sine røtter fra et asiatisk land (inkl. Tyrkia). Vel fire av ti barn i førstegenerasjonsgruppa, og nær to av tre blant etterkommere har asiatisk bakgrunn. Den nest største gruppa er barn fra afrikanske land.

- Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn er det barn fra afrikanske land som har høyest klientrate, og blant etterkommere barn fra Sør og Mellom-Amerika.

Hvor mye av forskjellene i klientrater mellom førstegenerasjonsinnvandrerbarn og etterkommere fra ulike verdensregioner som skyldes den ulike aldersfordelingen i de to gruppene, har vi ikke sett på. I de neste kapitlene, hvor bruken av ulike barnevernstiltak står i fokus, vil vi derimot sammenligne klientrater for aldersgruppene; førskolebarn 0-5 år, skolebarn 6-12 år, tenåringer 13-17 år, og ettervernsklienter 18-22 år, i de tre analysegruppene.

3. Barn med barnevernstiltak og endringer de to siste årene

I løpet av 2004 var det totalt 37 648 barn med tiltak fra barnevernet. Ved å se antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen 0-22 år¹, hadde 28 per 1000 barn i Norge hjelp fra barnevernet i 2004. Barn uten innvandringsbakgrunn er den analysegruppa som har flest barn med tiltak, 31 731 barn, som utgjør 84,3 prosent av samtlige barn med barnevernstiltak i 2004. To år tidligere hadde 29 484 barn uten innvandrerbakgrunn tiltak, og da var andelen barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak høyere, 85,8 prosent. Det vil si at innslaget av barn med innvandrerbakgrunn i barnevernet har økt.

Mens økningen i antall barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak var 2 247 eller nesten 8 prosent fra 2002 til 2004, var tilsvarende økning for førstegenerasjonsinnvandrerbarn nesten 22 prosent. I løpet av 2004 hadde 3 200 førstegenerasjonsinnvandrerbarn tiltak fra barnevernet, mot 2 626 i 2002. Av samtlige barn med tiltak i 2004 var 8,5 prosent førstegenerasjonsinnvandrerbarn, mot 7,6 prosent i 2002. Det er viktig å huske at mange i denne gruppa er kommet til Norge som flyktninger fra krigsherjede områder. Alderssammensettingen i denne gruppen er, som vi så i figur 1, spesiell. Det er få barn i førskolealder, men relativt mange eldre tenåringer og ungdom under 23 år.

Når det gjelder barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, hadde 2 225 barn tiltak i løpet av 2004. Det vil si at 5,9 prosent av alle barn og unge med tiltak tilhørte denne gruppa. På to år er det i denne gruppa blitt 471 flere barn med tiltak, en økning på nesten 27 prosent. I 2002 var andelen etterkommerbarn med tiltak 5,1 prosent. Alderssammensettingen av også

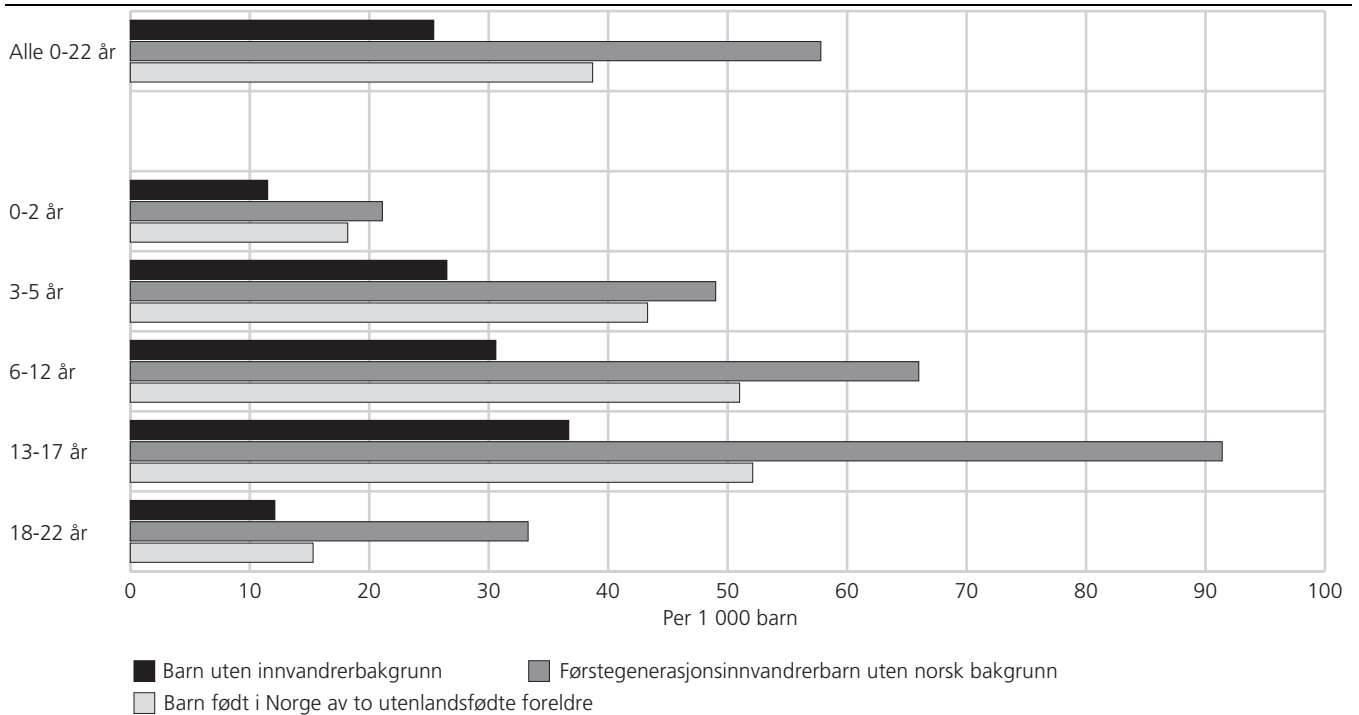
denne gruppa er spesiell (se figur 2.1, eller vedleggstabell A1), her finner vi mange barn i førskolealder og relativt få tenåringer og unge under 23 år. For 1,3 prosent mangler vi gyldig personnummer, og disse 492 barna er det ikke mulig å fordele på de tre analysegruppene. I tabellframstillingen er dette gruppa *uoppgitt*.

Ser vi tiltak i forhold til barnebefolkningen 0-22 år i de tre gruppene (figur 3.1), finner vi at barnevernstiltak er mest utbredt blant førstegenerasjonsinnvandrere. Her hadde 58 barn per 1000 tiltak i løpet av 2004. Av barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre mottok til sammenligning 39 per 1000 barnevernstiltak. Lavest andel finner vi blant barn uten innvandrerbakgrunn hvor 25 per 1000 barn i alderen 0-22 år mottok tiltak i 2004.

3.1. Tenåringer

Figur 3.1 viser også at det er flest barn med barnevernstiltak i tenåringsalderen, i alle tre analysegruppene. Hele 91 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerungdom i alderen 13-17 år hadde tiltak fra barnevernet i 2004, mot 83 to år tidligere. Også for barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre har det vært en økning i antall tenåringsbarn med barnevernstiltak i forhold til befolkningsmengden, fra 40 i 2002 til 52 per 1000 i 2004. I denne aldersgruppa er økningen størst blant etterkommere. Også blant tenåringer uten innvandringsbakgrunn har det vært en økning, selv om økningen ikke er like stor som i de andre to analysegruppene, fra 34 i 2002 til 37 per 1000 i 2004. Det er for øvrig bare i aldersgruppa 13-17 år at førstegenerasjonsinnvandrerbarn ikke har størst økning per 1000.

¹ Barnevernet kan hjelpe barn og unge fram til de er 23 år. I og med at en person kan være med i barnevernet til det er 22 år, benytter vi befolkningstall fra 0-22 år, og kaller dette barnebefolkningen. Etter fylte 18 år, er alle tiltak fra barnevernet frivillige hjelpetiltak.

Figur 3.1. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og alder. Per 1 000 barn i hver aldersgruppe. 2004

3.2. Barn i førskolealder og skolealder

Figur 3.1 viser at barnevernstiltak ofte blir tatt i bruk for barn i skolealderen, 6-12 år. Også her var det størst andel førstegenerasjonsinnvandrere, tatt befolkningsmengden i betraktning. 66 per 1000 i denne gruppa mottok tiltak i 2004, mot 56 per 1000 to år tidligere. Her har det bare vært en liten økning for de to andre analysegruppene, med 50 i 2002 og 51 per 1000 i 2004 for etterkommere, og 29 i 2002 og 31 per 1000 to år senere for barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 6-12 år.

Samme tendensen ser vi også for førskolebarna, i alderen 3-5 år. 49 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn i denne aldersgruppa mottok tiltak i løpet av 2004, mot 43 per 1000 barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, og 27 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn 3-5 år. Her har det vært en økning per 1000 de to siste årene i de to innvandrergruppene, mens det for barn uten innvandrerbakgrunn bare var en liten økning fra 2002.

3.3. De yngste og de eldste barna

Færrest barn og unge med barnevernstiltak per 1000 i befolkningen finner vi blant de yngste og de eldste. Her har det ikke vært noen vesentlige endringer de to siste årene, med unntak av de yngste førstegenerasjonsinnvandrerbarna. For førstegenerasjonsinnvandrerbarn i alderen 0-2 år har det vært en nedgang i bruk av barnevernstiltak, fra 24 per 1000 i 2002, til 21 per 1000 i 2004. For de yngste barna uten innvandrerbakgrunn var det like mange barn med tiltak i forhold til befolkningen både i 2002 og 2004, med 12 per 1000 barn. Det er kun for etterkommere 0-2 år vi ser en liten

økning i bruk av tiltak de to siste årene, fra 16 per 1000 barn i 2002 til 18 per 1000 i 2004.

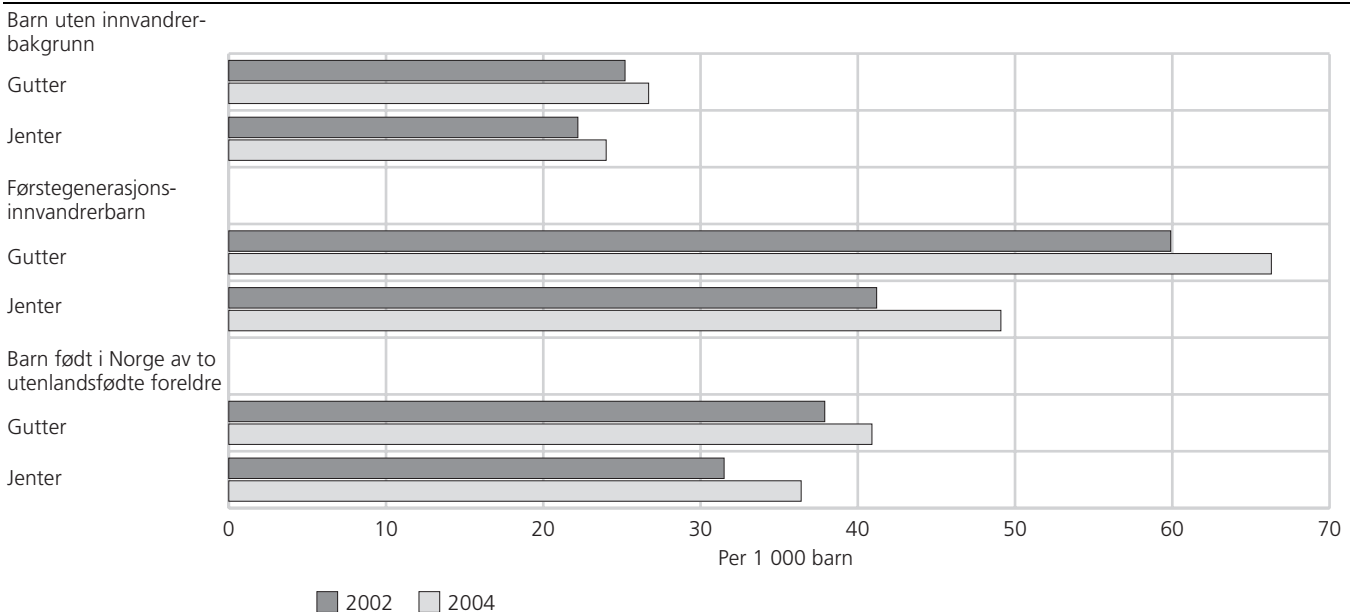
For de unge med ettervern, i alderen 18-22 år, er det en liten økning i alle tre analysegruppene de to siste årene. Også her er det flest førstegenerasjonsinnvandrere, befolkningsmengden tatt i betraktning, med barnevernstiltak de to siste årene. Figur 3.1 viser at det er blant de eldste barna at forskjellen mellom gruppene er størst når gjelder unge med tiltak per 1000. Førstegenerasjonsinnvandrergruppa skiller seg her ut med langt hyppigere bruk av ettervernstiltak, hvor klientraten i de andre to gruppene for unge over 18 år er under halvparten.

At innslaget av innvandrerbarn i barnevernet øker, kan være et resultat av at flere mottar hjelpetiltak enn for to år siden, og/eller at tallet på barn under omsorg har steget de to siste år. Dette ser vi nærmere på i kapittelet *Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse*.

3.4. Fortsatt flest gutter med tiltak, men stadig flere jenter

I alle tre analysegruppene er det en liten overvekt av gutter. For alle barn og unge i alderen 0-22 år var fordelingen 51 prosent gutter og 49 prosent jenter per 1. januar 2005.

Det er også flest gutter som har barnevernstiltak, se vedleggstabell A3. For både barn uten innvandrerbakgrunn og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var 54 prosent av mottakerne av barnevernstiltak i 2004 gutter, mens 46 prosent av de med tiltak var jenter. For førstegenerasjonsinnvandrerbarn med tiltak i samme periode var 58 prosent gutter og 42 prosent jenter.

Figur 3.2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1000 barn 0-22 år. 2002 og 2004

Dersom vi ser antall gutter og jenter med tiltak i forhold til deres representasjon i befolkningen (se vedleggstabell A2, og figur 3.2) finner vi at det per 1000 barn 0-22 år uten innvandrerbakgrunn var 27 gutter og 24 jenter per 1000 som mottok tiltak fra barnevernet i 2004. To år tidligere, i 2002 var det henholdsvis 25 per 1000 gutter og 22 per 1000 jenter 0-22 år uten innvandrerbakgrunn som mottok tiltak.

Tilsvarende tall for førstegenerasjonsinnvandrerbarna viser at det i 2004 var 66 gutter og 49 jenter per 1000 som hadde tiltak. I 2002 viste samme beregning at det var nesten 60 gutter og 41 jenter per 1000 med tiltak i denne gruppa, mens det for barn og unge etterkommere var 38 gutter og 32 jenter per 1000 med tiltak i 2002. To år senere var det for sistnevnte gruppe 41 per 1000 gutter, og i overkant av 36 per 1000 jenter i alderen 0-22 år som hadde barnevernstiltak.

Av figuren over ser vi at økningen de to siste årene i antall jenter med barnevernstiltak per 1000 har vært større enn tilsvarende økning for gutter i alle tre analysegruppene. Spesielt tydelig er det for førstegenerasjonsinnvandrerbarn. Det er flere jenter som får hjelp fra barnevernet i 2004 enn i 2002 i alle tre gruppene.

Den prosentvise økningen viser at det er barn fra etterkommergruppen, og da spesielt jentene, som har hatt størst økning disse to årene. Totalt 1022 jenter hadde tiltak i 2004, mot 775 i 2002, noe som gir en økning på nesten 32 prosent. Guttene i denne analysegruppen har økt med nesten 23 prosent, fra 979 gutter med tiltak i 2002 til 1203 to år senere.

Til sammenlikning har økningen for førstegenerasjonsinnvandrerjenter i samme periode vært på vel 26 prosent, og for jenter uten innvandrerbakgrunn på nesten 9 prosent. For guttene har antall førstegenerasjonsinnvandrere med barnevernstiltak økt med nesten 19 prosent, og for gutter uten innvandrerbakgrunn med 7 prosentpoeng fra 2002 til 2004. Figur 3.2 viser også at økningen fra 2002 til 2004, sett i forhold til barnebefolkningen, er større for begge gruppene med innvandrerbakgrunn enn for barn uten innvandrerbakgrunn.

3.5. Oppsummering

- Det er flest barn med barnevernstiltak i tenåringsalderen 13-17 år. Det gjelder for alle tre gruppene.
- Fortsatt flest gutter med tiltak, men stadig flere jenter
- Førstegenerasjonsinnvandrerbarn har hatt størst økning fra 2002 til 2004. Her økte klientraten fra 51 til 58 per 1000 barn 0-22 år. Tilsvarende økning for etterkommere var fra 35 til 39 per 1000 barn, og for barn uten innvandrerbakgrunn fra 24 til 25 per 1000 barn 0-22 år.
- Det er bare i aldersgruppa 13-17 år at førstegenerasjonsinnvandrerbarn ikke har størst økning per 1000. I denne aldersgruppa er økningen størst blant etterkommere.

Interessant i denne sammenhengen er å gå videre, og se på hvilke barnevernstiltak som er de mest vanlige. Hvilke tiltak blir oftest tatt i bruk for barn med og uten innvandrerbakgrunn, og finner vi noen forskjeller eller likheter mellom analysegruppene?

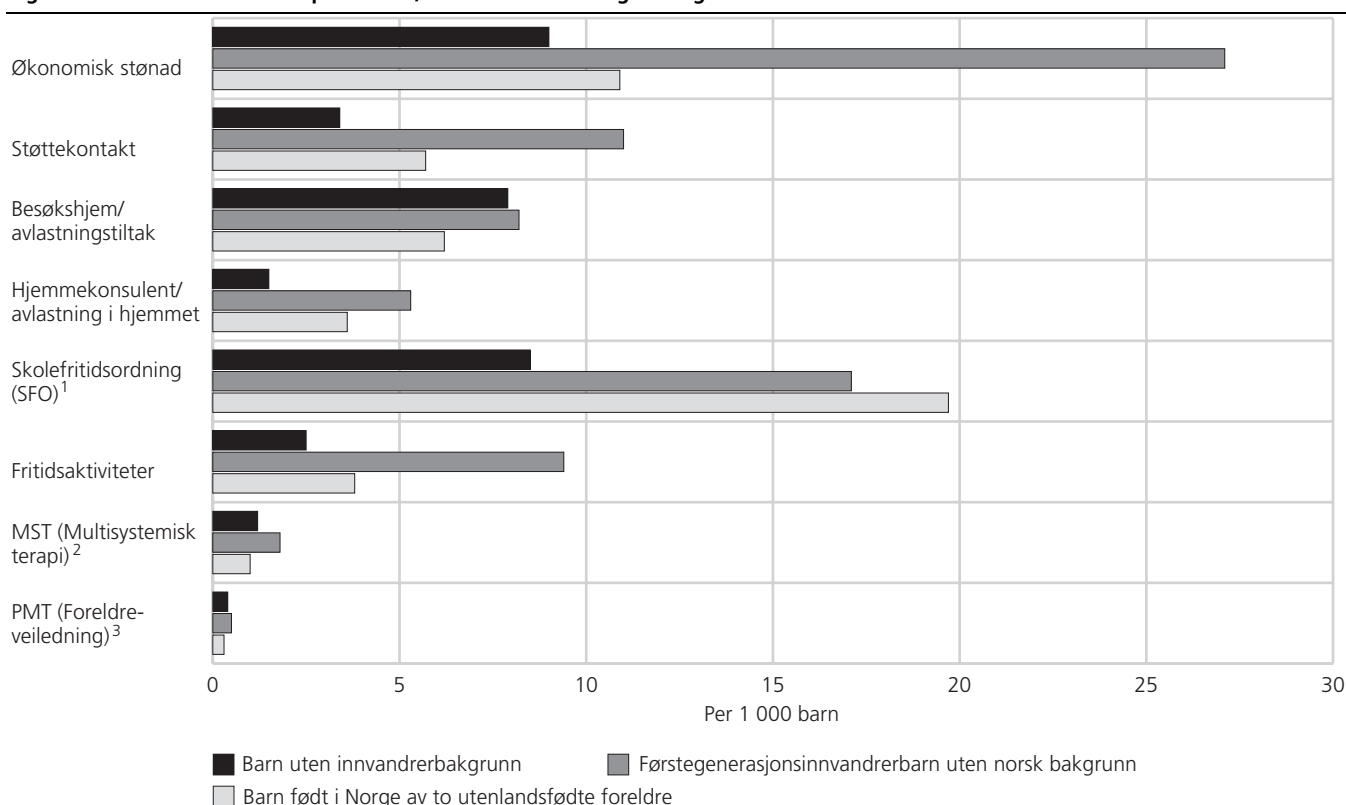

4. Barnevernstiltakene

Barnevernstatistikken har 26 ulike alternativer for hvilke tiltak et barn kan registreres med. Det er imidlertid ingen begrensninger for hva som kan være et tiltak, barneverntjenesten skal vurdere hva som er det best egnede hjelpetiltak for det enkelte barn. Barnevernstatistikkenes tiltak er altså ingen uttømmende liste, noen tiltak kommer i tillegg og fanges opp gjennom alternativet "andre tiltak". Omtrent halvparten av barna i

de tre analysegruppene hadde "andre tiltak" i løpet av 2004, og det er dermed den kategorien flest barn var registrert med. Noe av det som kan finnes under denne samlebetegnelsen er råd og veiledning, leksehjelp, og deltakelse i ansvarsgrupper. "Andre tiltak" er den type tiltak som har hatt størst økning fra 2002 til 2004, både totalt og innenfor hver av gruppene.

Figur 4.1. Barn med tiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. Per 1000 barn 0-22 år. 2004

¹ Per 1 000 barn 6-12 år.

² Per 1 000 barn 10-19 år.

³ Per 1 000 barn 3-12 år.

4.1. Økonomisk stønad

Dersom vi ser bort fra "andre tiltak", er det mest brukte barnevernstiltaket for barn i alle tre analysegruppene økonomisk stønad. For de 31 731 barna uten innvandrerbakgrunn med tiltak, mottok 35 prosent økonomisk hjelp i løpet av 2004. Økonomisk hjelp var det tiltaket som ble hyppigst brukt også innad i de to innvandringsgruppene, 28 prosent av etterkommere med barnevernstiltak, og 47 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med tiltak, fikk økonomisk hjelp i 2004. Grunnen til det kan muligens være at vi i sistnevnte gruppe finner mange unge fra de øverste alderstrinnene.

I forhold til befolkningstall var det blant barn uten innvandrerbakgrunn 9 per 1000 i alderen 0-22 år som mottok økonomisk hjelp i 2004. For førstegenerasjonsinnvandrergruppen var det 27 per 1000, og for etterkommerne 11 per 1000 barn (se figur 4.1, og vedleggstabell A8).

Det disse tallene ikke forteller, er om mottakerene har fått økonomisk hjelp en eller flere ganger, og hva hjelpen ble brukt til. Økonomisk stønad kan være tilskudd til for eksempel ferieopphold eller skoletur, og enkeltutbetalinger i forbindelse med høytider. Fra Barne- og likestillingsdepartementet poengteres det at barneverntjenesten må vurdere den økonomiske situasjonen i en familie, med tanke på å flytte fokus i familien fra økonomiske problem til oppgavene med å ha den nødvendige omsorgen for barna. Økonomisk støtte som hjelpetiltak etter barnevernloven skal uansett ha et konkret formål som kommer barna til gode. Økonomiske tiltak skal ikke gjelde familiens livsopphold, da dette er hjelp som skal gis etter lov om sosiale tjenester (NOU 2000:12, St.meld.nr 40, 2001-2002).

4.2. Støttekontakt

I løpet av 2004 hadde totalt 5 236 barn støttekontakt gjennom barnevernet. I overkant av 80 prosent av mottakerne, 4 216 barn, var uten innvandringsbakgrunn². Støttekontakt er likevel et barnevernstiltak som oftere tas i bruk for førstegenerasjonsinnvandrerbarn enn for barn fra de andre to analysegruppene, dersom vi ser antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen.

Totalt 609 førstegenerasjonsinnvandrerbarn hadde støttekontakt i 2004. Dette utgjør 11,0 per 1000 barn i alderen 0-22 år. Befolkningstall tatt i betraktning, var det mer vanlig med støttekontakt for barn og unge fra etterkommergruppen, enn for barn uten innvandrerbakgrunn, med henholdsvis 5,7 og 3,4 per 1000 barn i de to gruppene.

Samme bildet kjenner vi igjen fra 2002, der nesten 5 000 barn hadde støttekontakt. Økningen de to siste årene har vært på 3,6 prosent, der økningen først og

fremst skyldes at flere barn med innvandrerbakgrunn har fått støttekontakt. Fra 2002 til 2004 er det nesten 16 prosent flere etterkommere, og 7 prosent flere førstegenerasjonsinnvandrerbarn med dette tiltaket. Økningen i antall barn uten innvandrerbakgrunn med støttekontakt var i samme periode på 2,3 prosentpoeng.

I 2004 hadde litt over 13 prosent av barna uten innvandrerbakgrunn i barnevernet støttekontakt. Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarna og etterkommere med tiltak var det henholdsvis 19 prosent og nesten 15 prosent som mottok støttekontakt.

Støttekontakt og besøkshjem/avlastningstiltak er to tiltak som kan ligne hverandre, ved at begge gir avlastning til foreldre og kan stimulere barnas sosiale liv utenfor familien. Støttekontakt skal bidra til at barnet får noen å prate med og gjøre aktiviteter sammen med, og skal dermed kunne høyne barnets livskvalitet (NOU 2000:12).

4.3. Besøkshjem/avlastningstiltak

Besøks- eller avlastningshjem kan anvendes dersom foreldrene har lite overskudd til barna, eller dersom de ikke klarer å følge opp på ett eller flere områder i forhold til barna. (NOU 2000:12). Mens foreldre får avlastning for eksempel en helg eller to i måneden, får barna oppleve en annen families normer, rutiner og verdier, og får knyttet bånd med andre voksne omsorgspersoner.

Besøkshjem/avlastningstiltak er ett av tiltakene som ble mye brukt både i 2002 og i 2004 for alle tre gruppene. I 2004 var det totalt 10 915 barn med dette tiltaket, mot 10 240 to år tidligere, det vil si en økning på 6,6 prosent³.

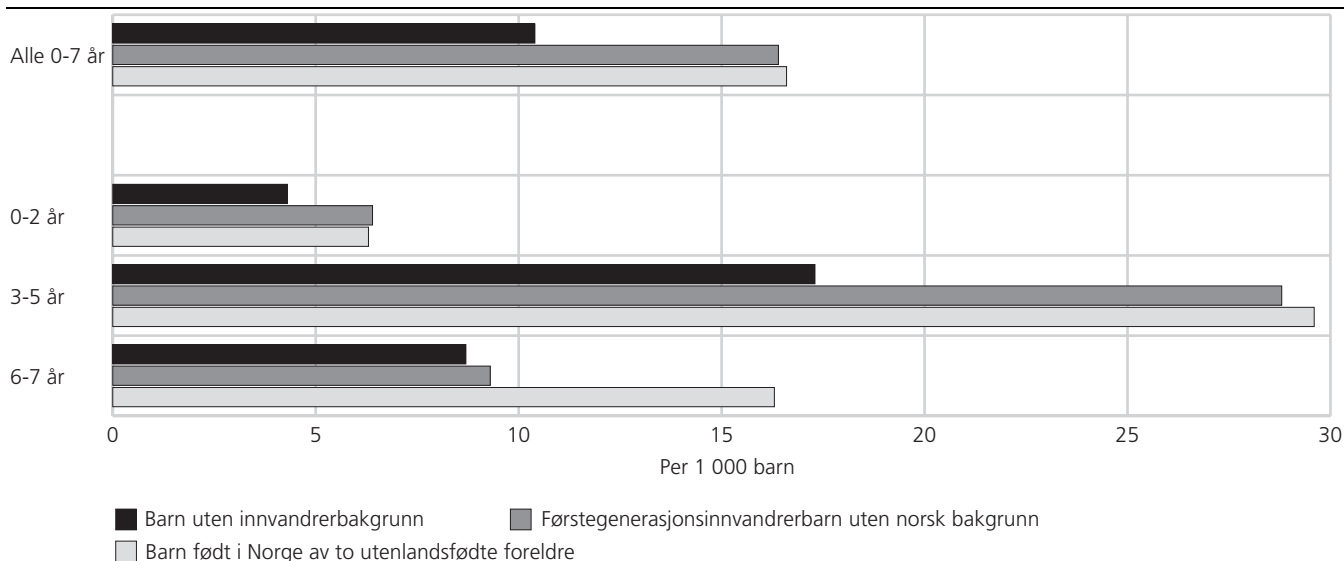
Ser vi bruken av besøkshjem og avlastningstiltak i forhold til befolkningstall, hadde 7,9 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-22 år dette tiltaket, totalt 9 887 barn. En litt større andel barn i forhold til befolkningstallet finner vi i gruppa førstegenerasjonsinnvandrere, der 8,2 per 1000, totalt 454 barn, hadde besøkshjem eller avlastning i løpet av 2004. Det var færre barn fra etterkommergruppen med dette tiltaket, totalt 357 barn, som gir 6,2 per 1000 barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Besøkshjem/avlastningstiltak er likevel et tiltak som prosentvis brukes oftere for barn uten innvandrerbakgrunn, enn for barn med innvandrerbakgrunn. Mer enn 31 prosent av alle barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak i 2004, hadde besøkshjem eller annen type avlastningstiltak. 14 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna og 16 prosent av etterkommerne i barnevernet mottok besøkshjem/avlastningstiltak.

² 83 barn vet vi ikke bakgrunnen til, totalt i de tre analysegruppene var det 5 153 barn som hadde støttekontakt i løpet av 2004.

³ 217 barn med besøkshjem/avlastningstiltak vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 10 698 barn i de tre analysegruppene med dette tiltaket i løpet av 2004.

Figur 4.2. Barn med barnehage som tiltak, etter innvandringskategori og aldersgrupper. Per 1000 barn i ulike aldersgrupper. 2004

4.4. Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet

Hjemmekonsulent er avlastning i hjemmet for familier som hovedsaklig trenger hjelp med dagligdagse eller praktiske gjøremål. Denne typen tiltak brukes i perioder der det er sykdom eller andre personlige problemer i en familie, eller i familier der for eksempel sosiale eller psykiske vansker er problem av mer langvarig art.

I løpet av 2004 hadde totalt 2 464 barn dette tiltaket⁴. Nesten 2 000 av barna var barn uten innvandrerbakgrunn, 1,5 per 1000 barn fra 0-22 år hadde hjemmekonsulent i denne gruppa. Tiltaket var likevel mer vanlig for barn med innvandrerbakgrunn. Statistikken forteller at 5,3 per 1000 av førstegenerasjonsinnvandrerbarn 0-22 år, og 3,6 per 1000 barn fra etterkommergruppen hadde hjemmekonsulent i 2004. Verd å merke seg er at førstegenerasjonsinnvandrerbarn i stor grad består av unge voksne. En gruppe som kanskje har større behov for oppfølging i hjemmet for å kunne klare seg alene i et lokalsamfunn?

I overkant av 9 prosent av i barnevernsbarna fra de to gruppene med innvandrerbakgrunn mottok hjemmekonsulent eller annen type avlastning i hjemmet i 2004. Tilsvarende tall for barn uten innvandrerbakgrunn med tiltak var 6 prosent.

4.5. Barnehage

I 2004 var det totalt 5 151 barn som hadde barnehageplass via barnevernet. Dette er omtrent like mange barn som i 2002, selv om det totale antallet barn i barnehage har økt med 7,5 prosent på disse to årene⁵ (Barnehagestatistikk 2004, SSB).

Barnehage er et tiltak av forebyggende karakter, der barna skal få styrket sosialkompetanse, oppleve et alternativt miljø, og få et annet forhold til voksne enn det de opplever hjemme. Foreldrene får avlastning, daglig støtte og veiledning i forhold til barna. En plass i barnehage vil kunne gi innvandrerbarn nødvendig språktrening, og dermed gjøre skolestarten lettere. Gjennom barnehagen knytter barna gjerne vennskapsbånd gjennom lek, og barnehagen kan bidra til integrering i lokalmiljøet. Barnehage som hjelpetiltak krever et forpliktende og tett samarbeid mellom barneverntjenesten, foreldre og barnehagen, og indirekte sikres det en daglig kontakt med familien gjennom plass i barnehage (NOU 2000:12)

Totalt 142 førstegenerasjonsinnvandrerbarn hadde barnehagetiltak i løpet av 2004, noe som på grunn av få unge barn i denne gruppa, utgjør 16,4 per 1000 barn i alderen 0-7 år (se vedleggstabell A8). Omtrent samme klientrate finner vi for barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, med 16,6 barn per 1000 i alderen 0-7 år. Her var det 525 barn som hadde barnehage som tiltak. Nesten 4 500 barn uten innvandrerbakgrunn hadde barnehage som tiltak, noe som utgjør 87 prosent av alle med dette tiltaket, og 10,4 per 1000 barn 0-7 år uten innvandrerbakgrunn.

Som vi ser av figur 4.2 er de aller fleste barna med barnehagetiltak i alderen 3-5 år. Når det gjelder barn med innvandrerbakgrunn har nesten 30 per 1000 barn 3-5 år barnehage som tiltak, mot 17,3 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn i samme alderskategori.

Det ser ut som om barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre har større behov for utsatt skolestart enn barn fra de to andre analysegruppene. 16,3 per 1000 barn i alderen 6-7 år fra etterkommergruppa hadde barnehagetiltak, mot litt mer enn halvparten i de to andre gruppene, 8,7 per 1000 barn uten innvandrer-

⁴ 42 barn med hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet vet vi ikke bakgrunnen til, totalt hadde 2422 barn i de tre analysegruppene dette tiltaket.

⁵ Ved utgangen av 2002 hadde 198 262 barn 0-6 år barnehageplass, mot 213 097 barn to år senere.

bakgrunn og 9,3 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn i samme alder.

Barnehage var, ved å ta barnebefolkningen i betraktning, et vanligere tiltak for barn med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.

Dette kommer tydeligere fram dersom vi ser hvor stor prosentandel av alle barn som hadde barnehagetiltak i 2004. Nesten 24 prosent av etterkommerne med barnevernstiltak hadde barnehageplass via barnevernet.

4.6. Skolefritidsordning (SFO)

Totalt 4 076 barn hadde skolefritidsordning i løpet av 2004⁶. Skolefritidsordning er et tilbud for barn i de fire første klassesettene, og ved å se på barnevernets bruk av SFO i forhold til barnebefolkningen mellom 6 og 12 år, finner vi at det er størst andel barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre som mottar dette tiltaket. Rateberegningen i figur 7 kan lett mistolkes hvis man ikke får med seg at SFO er et aldersbestemt tiltak, og at raten i figuren er beregnet per 1000 barn 6-12 år, og ikke 0-22 år som for flere av de andre tiltakene. 8,5 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 6-12 år hadde SFO gjennom barnevernet i 2004, mot 17,1 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn i samme aldersgruppe. For barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, etterkommerne, var SFO tatt i bruk for 19,7 per 1000 barn 6-12 år.

Fordi SFO første ble skilt ut som eget tiltak i rapporteringsgrunnlaget for barnevernstatistikken for 2002, er det vanskelig å si med sikkerhet hvor stor økningen har vært de siste to år. Vi kan likevel fastslå at plass i skolefritidsordning er et barnevernstiltak som oftere brukes til gruppen etterkommere og førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn av barn uten innvandrerbakgrunn.

4.7. Fritidsaktiviteter

I løpet av 2004 var det 3 857 barn som hadde fritidstilbud gjennom barnevernet⁷. For barna uten innvandrerbakgrunn og etterkommere har det vært en liten nedgang i antall mottakere av dette tiltaket de to siste årene, noe som kan skyldes at noen av disse barna nå registreres med tiltaket skolefritidsordning, som ble en egen tiltakskategori i 2002.

I forhold til barnebefolkningen 0-22 år var det 2,5 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn som mottok dette tiltaket i 2004, og 3,8 per 1000 i etterkommergruppen. Nesten tre ganger så mange av førstegenerasjonsinnvandrerbarna hadde fritidsaktivitet som tiltak, 9,4 per 1000 barn og unge under 23 år. På to år har antall

førstegenerasjonsinnvandrerbarn som er aktivisert i fritida ved hjelp av barnevernet økt fra 425 til 523, en økning på 23 prosent.

I overkant av 16 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna med barnevernstiltak i 2004 hadde et aktivitetstilbud i fritida støttet av barneverntjenesten. I de to andre gruppene var prosentandelen nær 10 prosent.

4.8. PMTO og MST

Parent Management Training Oregon, heretter kalt PMTO, er et omfattende tiltak beregnet for barn fra 3 til 12 år, der foreldrene skal veiledes og opplæres i metoder for å forandre en problematisk samhandling med barnet i hjemmet. Selve metoden har bakgrunn i teori som sier at et barns antisosiale atferd i en familie springer ut fra et samhandlingsmønster mellom foreldre og barn som ikke fungerer utviklingsfremmende for barnet⁸. Foreldrenes oppdragelsesferdigheter påvirker barnet, og gjennom å endre disse ferdighetene, så vil også barnets atferdsmønster kunne endres i en annen og mer positiv/gunstig retning. Foreldrene vil få veiledning av utdannede PMTO-terapeuter, der hovedfokus vil være å bruke positiv tilbakemelding og bekrefte på ønsket atferd, og moderate konsekvenser for uønsket atferd (NOU 2000:12).

Multisystemisk terapi, her kalt MST, er et tilbud hovedsakelig for ungdom i alderen 12-17 år⁹, hvor en handlingsplan skreddersys for den enkelte ungdommen. Tiltaket har en tidsramme på 6 måneder, der et MST-team på tre behandlere og en veileder arbeider intensivt med familien. Teamet er tilgjengelig 24 timer i døgnet, og i perioder er de på daglige hjemmebesøk. Også her, som for PMTO, er utgangspunktet at for å endre antisosial atferd hos ungdom er selve familien og nærmiljøet nøkkelen. Målene for MST er hovedsakelig å forbedre foreldrenes oppdragelsespraksis, styrke samholdet i familien og deres omsorg for hverandre, redusere antisosial atferd som lovbrudd hos ungdommen og forebygge antall plasseringer utenfor hjemmet (NOU 2000:12).

MST og PMTO er to relativt nye tiltakstyper som kom med i barnevernstatistikken for første gang i 2002, og som har hatt en stor økning de to siste årene. Totalt 273 barn hadde PMTO, og totalt 751 barn og unge 10-19 år hadde MST i løpet av 2004¹⁰.

Når det gjelder PMTO var det 253 barn uten innvandrerbakgrunn som fikk denne typen hjelp fra

⁸ Metoden bygger på teori og forskning fra Oregon Social Learning Center i USA. (NOU 2000:12)

⁹ Vi ser likevel i barnevernstatistikken at det er både yngre og eldre barn som får MST. Av totalt 751 barn og unge med MST i 2004, var hovedtyngden, 689 barn, i alderen 12-17 år. 34 barn var i alderen 6-12 år, og 28 mottakere var mellom 18-22 år.

¹⁰ Det er en person med PMT og 9 med MST som vi ikke vet bakgrunn til.

⁶ 54 barn vi ikke vet bakgrunnen til, totalt i de tre analysegruppene var det 4022 barn med SFO i 2004.

⁷ 43 barn vet vi ikke bakgrunnen til, totalt 3814 barn i de tre analysegruppene hadde fritidsaktivitet som barnevernstiltak i 2004.

barnevernet i 2004. Det vil si 0,4 per 1000 barn 3-12 år. I de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn var det få som hadde PMTO, henholdsvis 9 første-generasjonsinnvandrerbarn og 10 etterkommere. Sett i forhold til barnebefolkningen 3-12 år var ratene henholdsvis 0,5 og 0,3 per 1000. Noe av forklaringen til at det er få barn med PMTO kan muligens være tilgjengelighet og ventetid på PMTO-terapeuter. Det er likevel verd å merke seg at i 2002, første året disse to tiltakene kom med i barnevernstatistikken, var det ingen barn med innvandringsbakgrunn registrert med PMTO.

Også for MST har det vært en økning de to siste årene i antall barn av utenlandsk opprinnelse som mottar denne hjelpen. Fra 17 førstegenerasjonsinnvandrerbarn i 2002 til 52 i 2004, og fra 5 til 17 etterkommere i samme periode. I denne sammenhengen er det verd å merke seg at hovedtyngden av barna i førstegenerasjonsgruppa er ungdom, og dermed innenfor målgruppa for MST. Samtidig er dette tiltaket familiebasert, der hovedmålet er å endre problematferd hos den unge. Tiltaket er avhengig av godt samarbeid med foreldrene og nærmiljø, og dermed er MST et tiltak som kan være vanskelig å få til i forhold til ev. enslige mindreårige flyktninger som førstegenerasjonsinnvandrergruppa også kan bestå av. Befolkningmengden 10-19 år tatt i betraktning, var det blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn 1,8 per 1000 som mottok MST som barnevernstiltak. I gruppene barn uten innvandringsbakgrunn og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var det henholdsvis 1,2 og 1,0 per 1000 barn og unge i alderen 10-19 år med MST.

Familie- og nærmiljøbaserte tiltak som PMTO og MST må alltid vurderes opp mot den enkeltes behov når det skal settes inn tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsproblemer. Tiltakene krever som før nevnt at det fins ressurspersoner i barnets familie som det kan samarbeides med, og de er ikke aktuelle tiltak dersom omsorgssvikt i hjemmet er skyld i problemene.

1,6 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarna i barnevernet, og litt over 2 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak, hadde MST i 2004. For barn fra etterkommergruppa i barnevernet var det 0,8 prosent som mottok MST. Tilsvarende mottok 0,8 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak PMTO, 0,4 prosent av etterkommere og 0,3 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerbarn med tiltak. Vi kan fastslå at både MST og PMTO er tiltak som når få barn og unge, og er nye hjemmebaserte tiltak som fortsatt er i startgropa.

4.9. Oppsummering

- Ved å se antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen, ser vi at førstegenerasjonsinnvandrerbarna skiller seg ut i forhold til de to andre analysegruppene. De har høyere klientrate per 1000 barn for nesten alle typer tiltak.
- Hoveddelen av barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er yngre barn, og det gjenspeiler seg i bruk av tiltak. Barnehage og SFO er de eneste tiltakene hvor etterkommere har den høyeste klientraten av de tre analysegruppene. Disse to aldersbestemte tiltakene tas ofte i bruk også for barn uten innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrere. Ellers er økonomisk stønad og besøkshjem/avlastningstiltak vanlige barnevernstiltak for barn fra alle tre gruppene.
- Førstegenerasjonsinnvandrere mottar støttekontakt og fritidstilbud langt oftere enn etterkommere og barn uten innvandrerbakgrunn, enten vi måler i absolutte tall, eller i forhold til barnebefolkningen 0-22 år i de to gruppene.
- Vi finner at det var flere per 1000 i alderen 10-19 år blant førstegenerasjonsinnvandrere, enn blant barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere, som mottok MST i 2004. PMTO er et barnevernstiltak som sjelden ble brukt i 2004. Det gjelder alle tre gruppene.

Hva så med de tyngste barnevernstiltakene som plasseringer utenfor hjemmet, og omsorgsovertakelser hvor vedtak må fattes i fylkesnemndene for sosiale saker? Disse tiltakene vil vi komme nærmere inn på i de neste kapitlene.

5. Plasseringer utenfor hjemmet

Dersom hjelpetiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelig for at barnet skal ha en oppvekst i trygge rammer, og foreldrenes omsorgsevne og oppdragelse ikke strekker til, så kan barnet plasseres utenfor hjemmet.

Frivillige plasseringer etter § 4-4, 5.ledd¹¹ er hjelpetiltak, og trådte i kraft med ny barnevernlov i 1992. Det har siden den gang vært en betydelig økning i bruk av plasseringer som hjelpetiltak (<http://www.ssb.no/emner/03/03/10/barneverng/>). Frivillige plasseringer skal i utgangspunktet være kortvarige, der foreldrene i en periode ikke er i stand til å ha den daglige omsorgen. Dersom foreldre ikke kan gi forsvarlig omsorg "over lengre tid", skal det vurderes om barnevernet skal overta omsorgen i fylkesnemnda for sosiale saker. Det er imidlertid ingen regler på hvor lenge et barn kan være frivillig plassert. Dersom et barn er frivillig plassert, kan fylkesnemnda i følge § 4-8 vedta at barnet ikke skal flyttes for en tid opp til 3 måneder, dersom flyttingen kan være til skade for barnet, eller dersom det ikke er rimelig grunn til flyttingen.

Noen av barna er plassert etter omsorgsovertakelse i fylkesnemnda. Vedtak om å overta omsorgen for ett barn etter § 4-12 skjer dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen i hjemmet, som at foreldrene ikke sørger for at barnet får nødvendig behandling, dersom barnet opplever mishandling eller overgrep, og der det er fare for barnets helse og utvikling (se kapittel 6 om § 4-12 i barnevernloven).

Plasseringer kan også være midlertidige vedtak om å flytte barnet ut av hjemmet i akutsituasjoner (§§ 4-6 og 4-25), eller barnet kan bli plassert utenfor hjemmet på bakgrunn av store atferdsvansker (§§ 4-24 og 4-26)

I dette avsnittet vil vi se på plasseringer av barn og unge uavhengig om barna er plassert som hjelpetiltak, om omsorgen er tatt, eller om det er andre lovparagrafer som ligger bak plasseringen. Omsorgsovertakelser for de

tre analysegruppene vil vi se nærmere på i neste kapittel.

Fosterhjem er det vanligste tiltaket når det gjelder plassering av barn utenfor hjemmet, eller barn plassert utenfor sin opprinnelige familie som det heter i KOSTRA-funksjon 252¹². Det finnes fire ulike fosterhjemskategorier i barnevernstatistikken, som et barn kan registreres i. Det ene skillet går på om barnet er plassert hos familiemedlemmer eller ikke. Det andre skillet går på om det er et ordinært fosterhjem eller om fosterhjemmet er forsterket¹³. Et forsterket fosterhjem mottar spesielle ytelser og tjenester, som for eksempel avlastning, ekstern veileder og ekstra lønnskompensasjon. I et forsterket fosterhjem kan dermed en eller begge fosterforeldrene redusere arbeidstiden utenfor hjemmet og være tilgjengelig for barnet i større grad.

I løpet av 2004 kan ett barn ha bodd i en og samme fosterfamilie over lengre tid, mens fosterhjemmet likevel kan ha endret seg mellom kategoriene ordinært og forsterket. Ett og samme barn kan dessuten ha flyttet mellom ulike plasseringstiltak i løpet av året, og kan dermed være registrert et uvisst antall ganger. I løpet av 2004 var det totalt registrert 13 533 plasseringer¹⁴ for barn fra de tre analysegruppene, som vi ser av vedleggstabell A2. Ved utgangen av året kan et barn kun være registrert i ett plasseringstiltak, og vi vil derfor benytte tall per 31.12 i den videre fremstillingen av plasseringstiltakene (figur 5.1 og vedleggstabell A9).

¹² KOSTRA er en forkortelse for (KOMmune-STat-RApportering), som er en rapporteringskjede som omfatter elektronisk innrapportering fra kommunene og publisering av nøkkeltall for blant annet den kommunale barneverntjenesten på Internett. Barneverntjenesten rapporterer all virksomhet på tre funksjoner; funksjon 244 - barneverntjenesten, funksjon 251 - hjelp til barn i opprinnelig familie, og funksjon 252 - hjelp til barn utenfor opprinnelig familie (barn som er plassert/eller bor utenfor hjemmet). Utgiftene til tiltakene skal følge samme funksjonskontoplan i KOSTRA.

¹³ Kategoriene er; fosterhjem (utenom familien), fosterhjem (familieplassert), forsterket fosterhjem (utenom familien), og forsterket fosterhjem (familieplassert).

¹⁴ Omfatter tiltakene; bolig/hybel, beredskapshjem, fire typer fosterhjem, barne- og ungdomshjem, rusmiddelinstusjon, bo- og arbeidskollektiv, og psykiatrisk institusjon. I alt 13 736 plasseringer, men for 203 er barnas bakgrunn ukjent.

¹¹ Plasseringer etter BVL § 4-4.5 er de mest vanlige av frivillige plasseringer, men også plasseringer etter §§ 4-6.1 og 4-26 er frivillige plasseringer.

Et sentralt spørsmål er om barn med innvandrerbakgrunn oftere eller sjeldnere blir plassert utenfor hjemmet enn barn uten innvandrerbakgrunn i barnevernet?

Totalt var 9 334 barn i alderen 0-22 år plassert utenfor sin opprinnelige familie ved utgangen av 2004. Dette er 669 flere barn enn ved utgangen av 2002, en økning på 7,7 prosent. Det er 97 av de plasserte barna som vi ikke kjenner bakgrunnen til, det vil si at i de tre analysegruppene var det 9 237 barn som var plassert per 31.12.04. Av disse var 8 185 barn uten innvandrerbakgrunn, det vil si 89 prosent (se vedleggstabell A4 og A5).

5.1. Alder og plasseringer

Ser vi alle som var plassert av barnevernet ved utgangen av 2004 i forhold til folketallet, finner vi at antall plasseringer per 1000 barn øker med alderen fram til fylte 18 år. Dette mønsteret finner vi igjen i alle tre analysegruppene (se vedleggstabell A9). Nesten 6 av 10 barn som var plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2004 var tenåringer eller eldre, det vil si i alderen 13-22 år.

Førstegenerasjonsinnvandrerbarn har den klart høyeste plasseringsraten. Her var 14,4 barn per 1000 i alderen 0-22 år plassert av barn plassert utenfor hjemmet. Tilsvarende tall for barn uten innvandrerbakgrunn, og for barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, var henholdsvis 6,6 og 4,4 per 1000 barn. Da alderssammensetningen i de tre gruppene er svært forskjellig vil vi se nærmere på andelen plasserte i ulike aldersgrupper, og senere se på hvilke plasseringstiltak som brukes.

Blant de aller yngste, i småbarnsgruppa 0-2 år, hadde førstegenerasjonsinnvandrerbarn den høyeste plasseringsraten med 2,9 per 1000 barn plassert utenfor hjemmet. Raten er over dobbelt så høy som for etterkommere hvor 1,3 per 1000 barn var plassert. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var til sammenligning andelen plasserte utenfor hjemmet 2,0 per 1000 barn 0-2 år.

Av de eldste førskolebarna, de i alderen 3-5 år, var det flere som var plassert utenfor hjemmet enn blant de aller yngste. Dette er et mønster i alle tre analysegruppene. I aldersgruppa 3-5 år var det barn uten innvandrerbakgrunn som oftest var plasserte av barnevernet, 4,1 per 1000 barn 3-5 år. Til sammenligning var 3,2 per 1000 barn med førstegenerasjonsinnvandrerbakgrunn plassert utenfor hjemmet. Etterkommere har også i denne aldersgruppa den laveste raten med 2,4 per 1000 barn plassert av barnevernet.

Skolebarn i alderen 6-12 år var oftere plassert utenfor hjemmet enn yngre barn. Sett i forhold til antall barn i denne aldersgruppa var førstegenerasjonsinnvandrerbarn de som oftest var plassert av barnevernet, 7,2 per 1000 barn. Til sammenligning var 6,7 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn plassert utenfor hjemmet. Etterkommere har også i denne aldersgruppa den

laveste andel plasserte med 4,7 per 1000 barn i alderen 6-12 år.

I tenåringsgruppa 13-17 år finner vi langt flere som var plassert av barnevernet. Også dette mønsteret går igjen i alle tre analysegruppene. Mens det blant barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere var henholdsvis 12,3 og 11,6 per 1000 barn i alderen 13-17 år som var plassert utenfor hjemmet, var plasseringsraten blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn hele 29,6 per 1000 barn. Med andre ord en rate som var rundt 2,5 ganger så høy som for tenåringer i de andre to analysegruppene. Vi skal i fortsettelsen se nærmere på hvilke plasseringstiltak fra barnevernets side som bidrar til den store forskjellen mellom gruppene. For øvrig kan vi merke oss at etterkommere også i denne aldersgruppa har den laveste raten av plasserte barn, 11,6 per 1000 barn i alderen 13-17 år var plassert utenfor hjemmet.

Ettervernsklientene er en spesiell gruppe fordi alle som mottar barnevernstiltak etter 18 år må selv ha gitt sitt samtykke til at plasseringstiltaket fortsetter etter fylte 18 år. Også i denne aldersgruppa er det flest førstegenerasjonsinnvandrerbarn som er plasserte i forhold til folketall, 11,9 per 1000 barn 18-22 år. Tilsvarende rate for barn uten innvandrerbakgrunn, og for etterkommere var henholdsvis 4,2 og 4,9 per 1000 barn. Barneverntjenesten følger med andre ord oftere opp ungdommer med førstegenerasjonsinnvandrerbakgrunn enn i de andre to analysegruppene, hvor behovet for plasseringer utenfor hjemmet ikke ser ut til å være like stort.

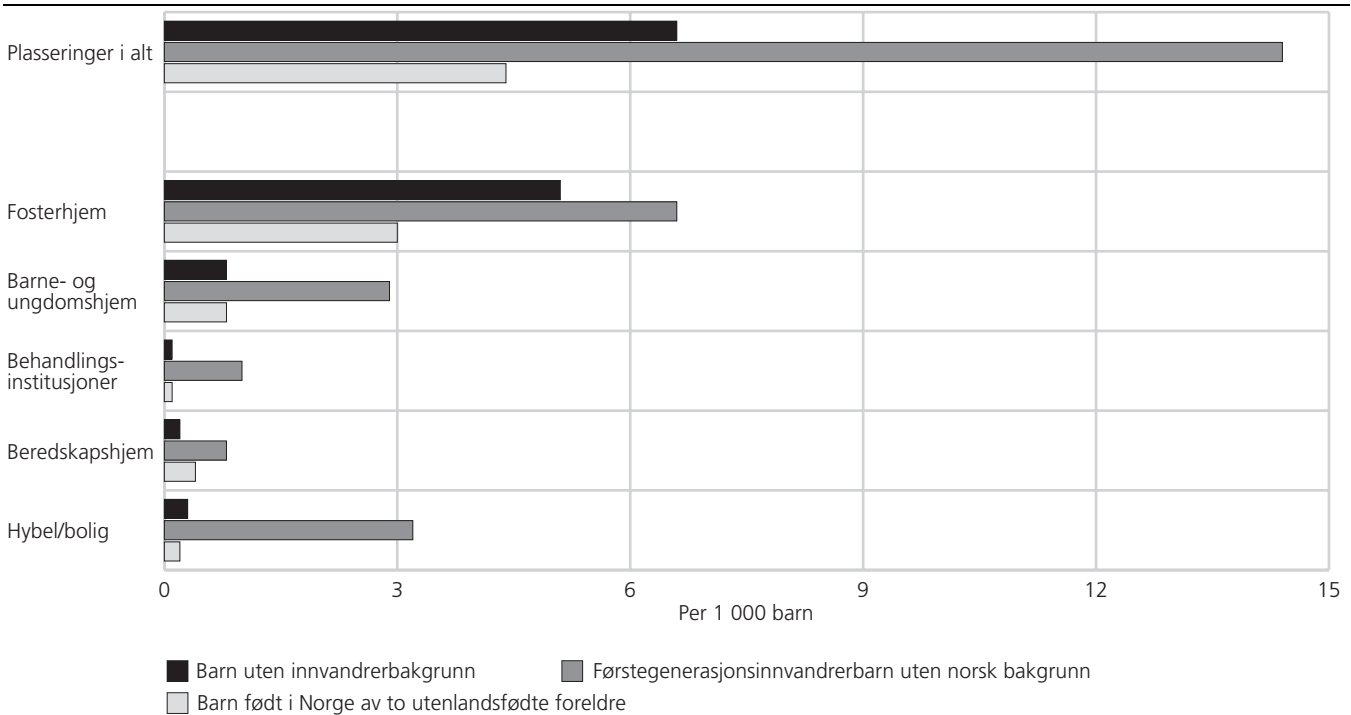
5.2. Flere gutter enn jenter er plassert

I kapittel 3 fant vi at det, både målt i prosentandel og ved å ta befolkningsmengden i betraktning, er flere gutter enn jenter som kommer under barnevernets vinger. Det samme gjelder også plasseringer. For 8 185 barn uten innvandrerbakgrunn som var plassert per 31.12.2004 (se vedleggstabell A5) var nær 53 prosent gutter og vel 47 prosent jenter. En ikke helt ulik fordeling finner vi for barna født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Av totalt 253 plasserte barn ved utgangen av året var nesten 54 prosent gutter og 46 prosent jenter.

Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarna er andelen gutter enda større. Av de nær 800 plasserte barna i denne gruppa var vel 60 prosent gutter og 40 prosent jenter.

Ser vi antall plasseringer av gutter og jenter i befolkningen, og innad i hver av gruppene, finner vi samme mønster; 17,3 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrer-gutter i alderen 0-22 år var plassert, mot 11,5 per 1000 jenter. For barn uten innvandrerbakgrunn og for etterkommere i samme alderskategori finner vi henholdsvis 6,7 gutter og 6,4 jenter per 1000, og 4,6 gutter og 4,2 jenter per 1000.

Figur 5.1. Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter innvandringsbakgrunn og tiltak. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004

5.3. Fosterhjem

Av 9 334 barn registrert med plasseringstiltak per 31.12.2004 (vedleggstabell A4 og A5) var nesten 6 922 barn plassert i fosterhjem¹⁵. Det vil si tre av fire, eller mer nøyaktig 74 prosent. Omtrent samme andel var det ved utgangen av 2002, der 73 prosent av de plasserte barna bodde i fosterhjem (6 344 barn). De to årene steg antall plasseringer i fosterhjem med i overkant av 9 prosent.

Plasseringer i fosterhjem utgjør mer enn halvparten av alle plasseringer utenfor hjemmet. I tillegg kommer nær 2 100 plasseringer i forsterket fosterhjem, som utgjør 22 prosent av alle plasseringer utenfor hjemmet.

Av alle barn plassert i fosterhjem ved utgangen 2004, var 92 prosent barn uten innvandrerbakgrunn, 5 prosent førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og nær 3 prosent var etterkommere. Sett i forhold til befolkningstall 0-22 år var førstegenerasjonsinnvandrerbarn oftest brukere av fosterhjem, med 6,6 per 1000 i alderen 0-22 år, mot henholdsvis 5,1 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn og 3,0 per 1000 barn i etterkommergruppa (se figur 5.1 og vedleggstabell A9).

Etterkommere har den laveste fosterhjemsraten av de tre analysegruppene enten vi snakker om førskolebarn, skolebarn, eller tenåringer i alderen 13-17 år. Bare for ettervernsklientene, de over 18 år, er antall barn

plassert i fosterhjem per 1000 høyere blant etterkommere enn i gruppa barn uten innvandrerbakgrunn, 2,9 mot 2,3 per 1000 barn 18-22 år.

Av vedleggstabell 9 framgår det for øvrig at de høyeste fosterhjemsratene er knyttet til aldersgruppa 13-17 år. Dette mønsteret gjelder for alle tre analysegruppene. Førstegenerasjonsinnvandrerbarn skiller seg ut med en langt høyere rate, enn det vi finner i de andre to gruppene. Her var 14,4 per 1000 barn plassert i fosterhjem, mot 8,4 og 6,9 per 1000 barn 13-17 år i gruppene barn uten innvandrerbakgrunn, og etterkommere.

Fosterhjem er det plasseringstiltaket som oftest blir brukt enten vi snakker om barn med eller uten innvandrerbakgrunn.

Det er, ifølge *retningslinjer for fosterhjem* fra Barne- og likestillingsdepartementet, viktig at det rekrutteres forskjellige typer fosterhjem, som gjør det mulig å ta hensyn til barnets spesielle behov. Fosterforeldrene skal kunne gi barnet et trygt og godt hjem, samtidig som miljøet bør kunne ivareta og videreutvikle barnets identitet. Ved valg av fosterhjem skal barneverntjenesten ta hensyn til barnets religiøse, etniske, kulturelle og språklige bakgrunn. Hvis barnet tilhører en religiøs eller språklig minoritet, kan det være vanskelig å få til. Retningslinjene sier at det likevel bør unngås å plassere et barn i en fosterfamilie med et livssyn som skiller seg vesentlig ut fra barnets opp-

¹⁵ Som nevnt på side 22, er det 97 barn vi ikke kjenner bakgrunnen til, og dermed ikke kan plassere i de tre analysegruppene. 44 av disse var registrert med fosterhjem, så totalt bodde 6878 av barna i analysegruppene i fosterhjem ved utgangen av 2004.

rinnelige familie¹⁶. Det kan altså være vanskeligere å finne et tilpasset fosterhjem for barn med innvandrerbakgrunn. Dette forklarer likevel ikke de store forskjellene mellom de to innvandrergruppene.

5.4. Beredskapshjem

Både fosterhjem og beredskapshjem er familier som tar i mot barn for oppfostring. Forskjellen mellom disse to plasseringstiltakene er at et beredskapshjem i utgangspunktet skal ta i mot barn for kortere perioder, som regel ved akutte situasjoner eller ved frivillige plasseringer. I noen tilfeller blir tiden i beredskapshjemmet brukt til å finne plass i fosterhjem eller institusjon, men for noen barn er det aktuelt å komme hjem igjen etter oppholdet.

Beredskapshjem blir relativt sjelden brukt, totalt bodde 335 barn i beredskapshjem ved utgangen av 2004¹⁷. På to år har dette tiltaket hatt en nedgang på vel 16 prosent, 398 barn var plassert i beredskapshjem ved utgangen av 2002.

Av barn og unge uten innvandrerbakgrunn bodde 245 i beredskapshjem per 31.12.04. Ved å ta befolkningen under 23 år i betraktning gjaldt beredskapshjem for 0,2 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn. Andel barn i beredskapshjem i forhold til folketall er høyere i de to innvandrergruppene, 0,8 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn og 0,4 per 1000 barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Ser vi bruken av beredskapshjem i forhold alder, er det særlig blant tenåringene 13-17 år vi finner de høyeste ratene. Her skiller førstegenerasjonsinnvandrerbarn seg ut ved at 2,0 per 1000 barn 13-17 år var i beredskapshjem ved utgangen av 2004, mot 0,8 blant etterkommere, og 0,3 per 1000 blant barn uten innvandrerbakgrunn. Beredskapshjem ble oftere brukt til barn med innvandrerbakgrunn enn til barn uten innvandrerbakgrunn.

5.5. Barne- og ungdomshjem

Denne kategorien, som i barnevernstatistikken går under betegnelsen barnevernsinstitusjoner, omhandler barn og unge som bor i barnehjem, ungdomshjem, kombinerte barne- og ungdomshjem og akutt- og utredningsinstitusjoner.

Ved utgangen av 2004 var totalt 1 279 barn og unge plassert i en av overnevnte barnevernsinstitusjoner¹⁸, og dette er 90 flere enn i 2002 og en økning på 7,6 prosent. Dette er det plasseringstiltaket som etter fosterhjem ble brukt oftest både for barn uten innvandrerbakgrunn og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, med 0,8 per 1000 barn i begge gruppene. Førstegenerasjonsinnvandrerbarn var noe oftere plassert i hybel/bolig enn i barne- og ungdomshjem, men var i forhold til befolkningsmengden likevel oftere plassert i barne- og ungdomshjem enn barn fra de to andre gruppene, med 2,9 per 1000 0-22 år.

Plass i barne- og ungdomshjem brukes sjelden for førskolebarn. Dette gjelder for alle tre analysegruppene. Det er først når vi kommer til tenåringsgruppa 13-17 år at plasseringsraten gjør et betydelig hopp oppover (se vedleggstabell A9). Blant barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere var det henholdsvis 2,8 og 3,0 per 1000 barn 13-17 år som var plassert i barne- og ungdomshjem ved utgangen av 2004. Førstegenerasjonsinnvandrerbarn hadde en betydelig høyere plasseringsrate da 7,7 per 1000 barn i denne aldersgruppa hadde plass på ungdomshjem.

Også blant ettervernsklientene 18 år og over, hadde barn med innvandrerbakgrunn oftere plass i ungdomshjem, enn barn uten innvandrerbakgrunn. Blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn og etterkommere var ratene 1,5 og 0,9 per 1000 barn 18-22 år, mot 0,6 per 1000 blant barn uten innvandrerbakgrunn.

Det er altså vanligere for barn fra de to innvandrergruppene å havne i barne- og ungdomshjem ved plassering, enn for barn uten innvandrerbakgrunn. Tenåringer er de som oftest bor i barne- og ungdomshjem. Det gjelder for alle tre analysegruppene. Av de nær 1300 barna som hadde dette tiltaket ved utgangen av 2004, var 73 prosent 13-17 år. I tillegg var 16 prosent av beboerne enda eldre, det vil si ettervernsklienter i alderen 18-22 år.

5.6. Behandlingsinstitusjoner

240 barn og unge under 23 år var ved utgangen av 2004 plassert i behandlingsinstitusjoner som bo- og arbeidskollektiv, rusmiddelinstusjon eller psykiatrisk institusjon.¹⁹ Også her skiller førstegenerasjonsinnvandrerbarn seg ut fra barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommergruppen tatt befolkningstall i betraktning, med 1,0 per 1000 barn i alderen 0-22 år, mot 0,1 per 1000 i de to andre gruppene.

¹⁶ Det finnes per dags dato ingen oversikt over andel fosterfamilier med innvandrerbakgrunn. Det gjennomføres ved jevne mellomrom kampanjer for å rekruttere nye fosterhjem, og her blir det poengtert at også familier med innvandringsbakgrunn er ønskelig som fosterhjem.

¹⁷ 22 barn mangler vi personopplysninger og bakgrunn til, så totalt for de tre analysegruppene var det 313 barn mellom 0-22 år i beredskapshjem.

¹⁸ Det er 16 barn som bodde i barne- og ungdomshjem per 31.12.04 som vi ikke vet bakgrunnen til. Det vil si at totaltallet for de tre analysegruppene er 1263.

¹⁹ Tre barn kjenner vi ikke bakgrunn til, 237 barn fra de tre analysegruppene var plassert i behandlingsinstitusjoner per 31.12.04

Det er særlig i tenåringsgruppa at førstegenerasjonsinnvandrerbarn skiller seg ut ved bruk av behandlingsplasser. Ved utgangen av 2004 hadde 2,3 per 1000 barn 13-17 år i denne gruppa plass i en behandlingsinstitusjon, mot henholdsvis 0,4 og 0,1 per 1000 i samme aldersgruppe blant barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere. Av vedleggstabell A9 ser vi at nesten ingen barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre bodde i behandlingsinstitusjoner ved utgangen av 2004.

Bruken av behandlingsinstitusjoner ved plassering av barn og unge har gått ned med 29 prosent fra 2002 til 2004. Ved utgangen av 2002 var det 332 barn og unge som var i behandlingsinstitusjoner og to år senere var det bare registrert 237 barn og unge i disse barnevernstiltakene.

5.7. Bolig/hybel

På slutten av 2004 var det 558 unge, nesten 6 prosent av alle plasserte, som bodde i hybel eller bolig støttet av barneverntjenesten²⁰. Nesten 22 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrerbarn plassert via barneverntjenesten hadde bolig eller hybel, noe som utgjør 3,2 per 1000 alle førstegenerasjonsinnvandrere under 23 år i Norge. Til sammenlikning var det for barn uten innvandrerbakgrunn og barn fra etterkommergruppen henholdsvis 0,3 og 0,2 per 1000 med dette tiltaket.

Blant tenåringene 13-17 år bodde henholdsvis 3,1 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn i bolig/hybel støttet av barnevernet, mot 0,7 og 0,4 per 1000 13-17 år blant etterkommere og barn uten innvandrerbakgrunn. Bolig/hybel er for øvrig det eneste av plasseringstiltakene i barnevernet hvor andelen plasserte er høyere for gruppa 18 år og over, enn for tenåringene 13-17 år. Også blant etterverns klientene skiller førstegenerasjonsinnvandrerungdommen seg klart ut, da 6,1 per 1000 hadde plass i bolig/hybel mot 1,0 og 0,9 per 1000 blant barn uten innvandrerbakgrunn og etterkommere.

Ved utgangen av 2002 bodde i alt 402 unge i bolig/hybel som barnevernstiltak, 150 færre enn to år senere, noe som gir en økning på 39 prosent de to siste årene. Økningen er jevnt fordelt på de tre gruppene.

5.8. Oppsummering av plasseringstiltakene

- Ni av ti barn som var plassert av barnevernet ved utgangen av 2004 var barn uten innvandrerbakgrunn, men førstegenerasjonsinnvandrerbarn har en dominerende plass i bildet når vi ser antall plassert i forhold til barnebefolkningen i de tre gruppene.
- Målt per 1000 barn var det dobbelt så mange førstegenerasjonsinnvandrerbarn som var plassert utenfor hjemmet, som barn uten innvandrerbakgrunn. Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre hadde den laveste plasseringsraten.
- Fosterhjem er det tiltaket som oftest blir tatt i bruk ved plasseringer både for barn uten innvandrerbakgrunn, førstegenerasjonsinnvandrerbarn og etterkommere.
- Det er noe mer vanlig for førstegenerasjonsinnvandrerbarn å bo i fosterhjem, barne- og ungdomshjem eller andre institusjoner, enn for barn fra de to andre gruppene. Særlig gjelder dette for tenåringsgruppa 13-17 år.
- Beredskapshjem brukes ved akutt plasseringer. Tallet på barn i beredskapshjem har gått ned de siste to år. Det var noen flere førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn etterkommere og barn uten innvandrerbakgrunn per 1000, som var i beredskapshjem ved utgangen av 2004.
- Bruken av bolig/hybel som tiltak i barnevernet har økt de siste to år, og er et tiltak som i dag langt oftere brukes til førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn til ungdom i de andre to analysegruppene.
- Bolig/hybel og barne- og ungdomshjem skiller seg ut som de to plasseringstiltakene hvor førstegenerasjonsinnvandrerbarn klart dominerer bildet.

Som før nevnt kan plasseringer enten være hjelpetiltak eller omsorgstiltak. Som hjelpetiltak fortrinnsvis for korte perioder, eller ved akutt plasseringer. Overtar man omsorgen for et barn skjer dette i fylkesnemnda for sosiale saker. Spørsmål vi ønsker svar på i neste kapittel er om det skjer oftere eller sjeldnere at barn med innvandringsbakgrunn kommer under barnevernets omsorg, enn barn uten innvandrerbakgrunn.

²⁰ 12 av de med bolig/hybel vet vi ikke bakgrunnen til, i de tre analysegruppene var det altså 546 under 23 år med dette tiltaket.

6. Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse?

I 2004 var det totalt 28 775 barn med barnevernstiltak per 31. desember. Nesten 80 prosent hadde bare hjelpetiltak.²¹ For noen barn er ikke hjelpetiltak nok, og ved utgangen av 2004 var 5 826 barn, under barnevernets omsorg, eller i overkant av hvert femte barn med tiltak.

§ 4-12 i Barnevernloven av 1992 sier at vedtak om å overta omsorgen for et barn kan treffes

- a) dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling,
- b) dersom foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrequende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring,
- c) dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, eller
- d) dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.

Omsorgsovertakelse er et stort inngrep, og skal ikke skje dersom tilfredsstillende forhold for barnet kan skapes ved å tilføre hjelpetiltak. Frivillige hjelpetiltak skal alltid vurderes, og i de fleste tilfeller prøves, før eventuell omsorgsovertakelse.

I dette kapittelet vil vi heretter benytte tallmateriale for barn i alderen 0-17 år, fordi det kun er barn under 18 år som kan være under barnevernets omsorg. Ved utgangen av 2004 var det i de tre analysegruppene til sammen 26 408 barn under 18 år med barnevernstiltak (vedleggstabell A12). Av disse hadde 78 prosent

²¹ I løpet av året kan et barn ha både omsorgstiltak og hjelpetiltak dersom omsorgen overtas av barneverntjenesten via Fylkesnemnda, ved at omsorgen tilbakeføres til foreldre eller ved at barnet fyller 18 år i løpet av året. Et barn over 18 år kan ikke være under barnevernets omsorg, og tiltakene barnet fortsetter å ha registreres da som hjelpetiltak. Ved utgangen av året kan et barn kun registreres med enten hjelpe- eller omsorgstiltak, og tall for 31.12 er mest gunstig å bruke når det handler om omsorgstiltak og plasseringer.

hjelpetiltak, mens barnevernet hadde overtatt omsorgen for 22 prosent av barna²².

To år tidligere, ved utgangen av 2002, var det i alt 24 371 barn under 18 år med tiltak fra barnevernet. 77 prosent av disse mottok bare hjelpetiltak, og 5 511 barn – 23 prosent - var under omsorg ved utgangen av året. Antall barn med omsorg har dermed hatt en økning på 5,7 prosent fra utgangen av 2002 til 2004. Antall barn under 18 år med hjelpetiltak økte i samme periode fra 18 860 til 20 804, en økning på 10 prosent. Det er med andre ord hjelpetiltak som øker mest.

Hvordan er så endringene i klientratene i de tre analysegruppene på disse to årene? Er det blant barn med innvandrerbakgrunn vi finner den største økningen i antall barn under omsorg? Hva med barn i de ulike alderskategoriene? Ser vi konturer av ulike tiltaksprofiler i de tre analysegruppene med hensyn til bruk av hjelpetiltak vs. omsorgstiltak for de yngste barna, førskolebarn, skolebarn og tenåringer? Tallmaterialet i figur 6.1 og vedleggstabell A12 vil kunne gi oss svar på noen spørsmål.

6.1. Barn uten innvandrerbakgrunn

Av vel 5 800 barn under omsorg ved utgangen av 2004 var 5 397 barn uten innvandrerbakgrunn. Dette utgjør 93 prosent av alle barn med omsorgstiltak. Tallet på barn uten innvandrerbakgrunn under 18 år med tiltak per 31.12 har på to år steget fra 21 284 til 22 848, en økning på vel 7 prosent. Ved utgangen av 2004 hadde 76 prosent av disse bare hjelpetiltak, og 24 prosent var under omsorg av barnevernet. Ser vi på klientrater var 5,4 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn under 18 år under omsorg, mens 17,4 per 1000 hadde hjelpetiltak.

²² Totalt var det 26 631 barn 0-17 år med barnevernstiltak per 31.12.04, der 223 av disse hadde ufullstendig fødselsnummer og dermed ukjent bakgrunn. Av disse hadde 187 barn hjelpetiltak, og 36 av barna var under omsorg. Det vil si at i de tre analysegruppene hadde 20 619 barn under 18 år hjelpetiltak, og 5789 barn var under omsorg ved utgangen av 2004.

Sett i forhold til barnebefolkningen har det for barn uten innvandrerbakgrunn vært en liten økning i andel barn med barnevernstiltak ved utgangen av 2004 for alle aldersgruppene (se vedleggstabell A12). Økningen har vært størst for tenåringene 13-17 år, der 28,5 per 1000 hadde tiltak ved utgangen av 2004, mot 26,6 per 1000 ved utgangen av 2002. Her er det imidlertid like stor andel barn med omsorgstiltak, 8,3 per 1000 begge årene, så det er hjelpetiltak som har økt fra 18,3 per 1000 i 2002, til 20,3 per 1000 ved utgangen av 2004.

For de yngste barna, 0-2 år, har det vært en liten økning i antall barn per 1000 for både hjelpe- og omsorgstiltak. Hjelpetiltak har økt fra 7,9 per 1000 i 2002 til 8,1 per 1000 i 2004, der omsorgstiltak i samme periode har økt fra 1,5 til 1,6 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn.

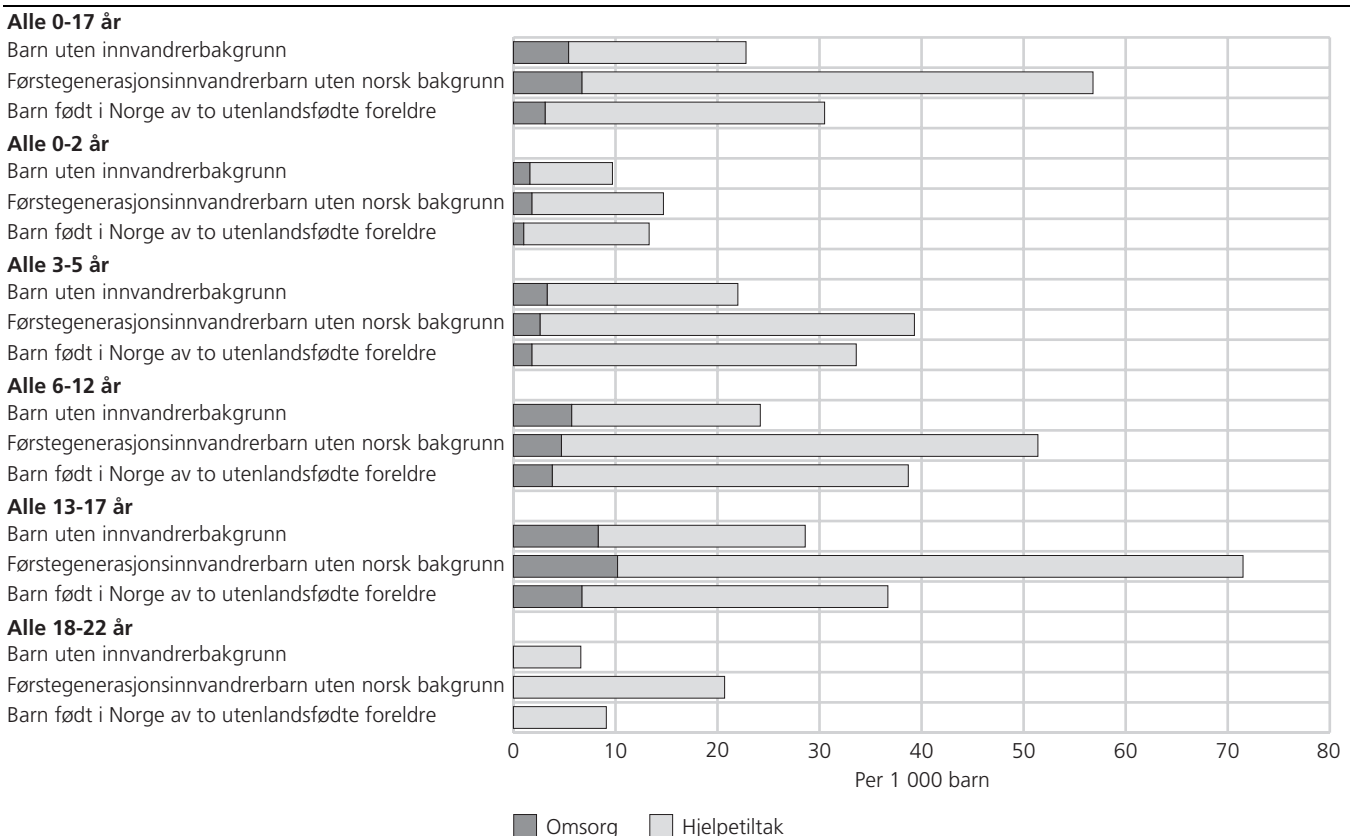
For førskolebarna, 3-5 år, har det vært en liten nedgang i andelen med omsorgstiltak, fra 3,4 per 1000 i 2002, til 3,3 per 1000 ved utgangen av 2004. Hjelpetiltak for barn uten innvandrerbakgrunn i denne alderskategorien økte derimot fra 17,7 per 1000, til 18,7 per 1000 på disse to årene.

For skolebarna, i aldersgruppen 6-12 år, finner vi en økning i hjelpetiltak fra 17,5 per 1000 til 18,5 per 1000 ved utgangen av 2004, mens barn med omsorgstiltak økte fra 5,3 til 5,7 per 1000 i samme toårs periode.

Av figur 6.1 ser vi at andelen barn med tiltak stiger for hver aldersgruppe fram til 18 år. Dette gjelder både for omsorgstiltak og hjelpetiltak. Sammenligner vi de tre analysegruppene finner vi at i aldersgruppene 3-5 år og 6-12 år er det større andel barn uten innvandrerbakgrunn under omsorg per 1000, enn for barn i samme alder med innvandrerbakgrunn. Når det gjelder førskolebarn, 3-5 år, var 3,3 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn under omsorg, mot henholdsvis 2,6 og 1,8 for førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere. For barn i skolealderen, 6-12 år, var 5,7 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn under omsorg, mens ratene for førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere henholdsvis var 4,7 og 3,8 per 1000.

I de andre alderskategoriene, 0-2 år og 13-17 år, er det flest førstegenerasjonsinnvandrere per 1000 med omsorgstiltak.

Figur 6.1. Barn med barnevernstiltak per 31. desember per 1 000 barn, etter aldersgrupper, type tiltak og innvandrerbakgrunn. 2004

6.2. Førstegenerasjonsinnvandrerbarn

Tallet på førstegenerasjonsinnvandrerbarn under 18 år med tiltak per 31.12 har steget fra 1 549 til 1 944 barn fra 2002 til 2004. Dette er en økning på 26 prosent. Ved utgangen av 2004 hadde 1 716 barn, 88 prosent, kun hjelpetiltak, og 228 barn eller 12 prosent, var under omsorg.

Sammenlikner vi antall barn med tiltak per 1000 barn i de ulike aldersgruppene, så har det vært en økning for alle bortsett fra de aller yngste, de fra 0-2 år. I denne aldersgruppa er det like mange barn per 1000 med tiltak i 2004 som ved utgangen av 2002, 14,6 per 1000.

Andel barn med hjelpetiltak har for de yngste førstegenerasjonsinnvandrerne gått ned, fra 13,8 per 1000 ved utgangen av 2002 til 12,9 per 1000 to år senere. Omsorgstiltak har derimot hatt en økning, fra 0,7 per 1000 til 1,8 per 1000 ved utgangen av 2004. Verd å merke seg er at det her er få barn det er snakk om, kun 25 førstegenerasjonsinnvandrere 0-2 år hadde tiltak per 31.12.04, der 3 av barna var under omsorg.

Når det gjelder de andre alderskategoriene, ser vi at det for førstegenerasjonsinnvandrerne har vært en økning de to siste årene, spesielt når det gjelder hjelpetiltak. Ved utgangen av 2002 hadde 28,2 per 1000 barn i alderen 3-5 år hjelpetiltak, mot 36,7 per 1000 to år senere. I samme periode har økningen for barn 3-5 år med omsorgstiltak økt fra 0,8 per 1000 til 2,6 per 1000 ved utgangen av 2004.

For skolebarna, 6-12 år, har andel førstegenerasjonsinnvandrerbarn med hjelpetiltak økt fra 38,1 per 1000 i 2002 til 46,7 per 1000 ved utgangen av 2004. Andel skolebarn med omsorgstiltak har de to siste årene hatt en liten økning fra 3,2 til 4,7 per 1000.

For de eldste barna, tenåringene, er det liten endring når det gjelder andel barn under omsorg. Fortsatt er vel 10 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrer 13-17 år under omsorg. Hjelpetiltak har derimot økt fra 52,0 per 1000 ved utgangen av 2002, til 61,3 per 1000 to år senere. Totalt var det 164 tenåringene under omsorg i denne gruppen, noe som utgjør 64 prosent av det totale antallet førstegenerasjonsinnvandrerne under omsorg.

Av figur 6.1 ser vi at det er en større andel førstegenerasjonsinnvandrere med hjelpetiltak i alle alderskategorier, enn det vi finner for de to andre analysegruppene. For de yngste barna, 0-2 år er det imidlertid ikke mye som skiller de to gruppene med innvandrerbakgrunn. For tenåringene derimot, er det omtrent dobbel så høy rate for førstegenerasjonsinnvandrere med hjelpetiltak enn blant etterkommere, med henholdsvis 61,3 og 30,0 per 1000. Lavere andel finner

vi for tenåringene uten innvandrerbakgrunn, der 20,3 per 1000 hadde hjelpetiltak ved utgangen av 2004.

Når det gjelder barn under omsorg viser figur 6.1 at førstegenerasjonsinnvandrerne har høyest rate for både de yngste og de eldste barna, noe som også er utslagsgivende for totalbildet av barn 0-17 år. Ved å se på barnebefolkningen 0-17 år gir de 228 førstegenerasjonsinnvandrerne under omsorg en rate på 6,7 per 1000 ved utgangen av 2004, mot 5,4 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn og 3,1 per 1000 etterkommer.

6.3. Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre; etterkommere

Tallet på etterkommere med tiltak per 31.12 har steget fra 1 291 til 1 616 barn fra 2002 til 2004. Dette er en økning på 325 flere og utgjør 25 prosent. Omtrent 90 prosent av disse hadde bare hjelpetiltak, mens vel 10 prosent var under omsorg ved utgangen av 2004.

Dersom vi sammenligner andel etterkommere med barnevernstiltak per 1000, fra utgangen av 2002 til 2004, finner en liten økning i samtlige aldersgrupper. Når det gjelder etterkommere under omsorg har det for de yngste barna, 0-2 år, vært en liten nedgang de to siste årene, fra 1,2 per 1000 til 1,0 per 1000 ved utgangen av 2004. Andelen med hjelpetiltak for de yngste barna har, i motsetning til førstegenerasjonsinnvandrerbarna på samme alder, økt fra 9,8 i 2002, til 12,3 per 1000 ved utgangen av 2004. I 2002 var andelen etterkommere 0-2 år under omsorg større enn for førstegenerasjonsinnvandrerne.

Det er samme tendensen også for førskolebarna, i alderen 3-5 år. Også her har det vært en liten nedgang i etterkommere under omsorg. Fra 1,9 ved utgangen av 2002, til 1,8 per 1000 to år senere. Verd å merke seg er at det var få barn under omsorg i de yngste alderskategoriene, totalt 14 i alderen 0-2 år, og 21 barn i alderen 3-5 år. Når det gjelder hjelpetiltak var det en økning også for etterkommere 3-5 år de to siste årene, fra 29,7 til 31,8 per 1000.

For barn i alderen 6-12 år har det vært liten økning de to siste årene, både når det gjelder barn med hjelpetiltak og barn under omsorg. 34,4 per 1000 etterkommer hadde hjelpetiltak og 3,4 per 1000 var under omsorg ved utgangen av 2002, mot henholdsvis 34,9 og 3,8 per 1000 to år senere.

For barn uten innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrere gjelder tilsvarende for tenåringene, de i alderen 13-17 år får oftere tiltak og hjelp fra barnevernet, enn de andre aldersgruppene.

Sett i forhold til befolkningsmengden er det for etterkommere i alderen 6-12 år vi finner størst andel barn

med hjelp fra barnevernet, både når det gjelder hjelpe- og omsorgstiltak.

Størst er likevel økningen i aldersgruppa 13-17 år, der barn med tiltak steg fra 182 til 307 på to år, en økning på 69 prosent fra 2002 til 2004. Her har andel etterkommere med hjelpetiltak økt fra 23,8 til 30,0 per 1000. Andel tenåringer under omsorg var 4,5 per 1000 i 2002, og 6,7 per 1000 i 2004.

Vi ser at det, i forhold til befolkningstallet, er færrest etterkommere under omsorg i alle alderskategoriene sammenliknet med barn fra de to andre analysegruppene. Når det gjelder andel barn med hjelpetiltak per 1000, er etterkommere sjeldnere i kontakt med barnevernet enn førstegenerasjonsinnvandrerne, og oftere enn barn uten innvandrerbakgrunn, i alle fire alderskategoriene.

6.4. Oppsummering

- Totalt 5 789 barn 0-17 år i de tre analysegruppene var under omsorg ved utgangen av 2004. 93 prosent av disse var barn uten innvandrerbakgrunn, nesten 4 prosent var førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 3 prosent var etterkommere.
- Ved utgangen av 2004 var 5,4 per 1000 barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-17 år under omsorg, mot 6,7 per 1000 førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 3,1 per 1000 etterkommere. Andelen barn under omsorg er over dobbel så høy for førstegenerasjonsinnvandrerbarn som for etterkommere.
- Lavest andel barn under omsorg, i forhold til befolkningstallet, finner vi blant etterkommere. Dette gjelder for alle alderskategoriene.
- Den største økningen i antall barn under omsorg fra 2002 til 2004 finner vi blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, som fra før av hadde den klart høyeste omsorgsraten.
- Befolkningstallet tatt i betraktning mottar førstegenerasjonsinnvandrerbarn også langt oftere hjelpetiltak, enn barn fra de andre to analysegruppene. Ved utgangen av 2004 var raten blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn med bare hjelpetiltak 50,1 per 1000 barn. Lavest andel barn med hjelpetiltak 0-17 år finner vi blant barn uten innvandrerbakgrunn. Her var det 17,4 per 1000 barn som bare mottok hjelpetiltak, mot 27,4 per 1000 etterkommere.
- Andel barn med barnevernstiltak sett i forhold til barnebefolkningen, øker med alderen til barna, både når det gjelder hjelpetiltak og omsorgstiltak i de tre analysegruppene våre. Det vil si at jo eldre barna blir, jo flere barn per 1000 har hjelpe- eller omsorgstiltak. Eneste unntaket her er for etterkommere, der det var flere barn med hjelpetiltak i alderen 6-12 år, enn det vi finner i tenåringsgruppa 13-17 år.

6.5. Fratakelse av forelderansvaret etter § 4-20

Barnevernloven § 4-20 omhandler både fratakelse av forelderansvar, og samtykke til adopsjon mot foreldrenes vilje. Barnevernet går her enten ett eller to skritt lenger enn det å overta omsorgen etter § 4-12. Et vedtak etter § 4-20 kutter ofte båndene helt til biologiske foreldre, sjøl om barn og foreldre i prinsippet har rett til samvær med hverandre også etter et § 4-20-vedtak om fratakelse av forelderansvaret er fattet, i motsetning til der barnet er adoptert (NOU 2000:12). Vilklårene for å gi samtykke til adopsjon etter barnevernloven § 4-20 er strenge²³, og det registreres derfor ikke mange vedtak årlig om fratakelse av forelderansvaret etter § 4-20.

I utgangspunktet ønsket Barne- og likestillingsdepartementet at analysen skulle se nærmere på fratakelse av forelderansvaret etter § 4-20. SSB tok forbehold om hva man kunne få ut av en slik analyse, da datakvaliteten på denne variabelen til nå har vært for dårlig til at det kan publiseres tall som offisiell statistikk.

I barnevernstatistikk for 2004 er det krysset av at forelderansvaret ble tatt for i alt 95 barn. Fordelingen mellom de tre gruppene var følgende: 92 var barn uten innvandrerbakgrunn, og 3 var førstegenerasjonsinnvandrerbarn. Ingen barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var registrert med § 4-20-vedtak i 2004.

Tallet i SSBs barnevernstatistikk er langt høyere enn det årsrapportene fra fylkesnemndene (Regionene Øst, Vest og Nord) viser, hvor det totalt ble fattet vedtak etter § 4-20 i 18 saker i løpet av 2004. Tilsvarende tall for 2003 og 2002 var 19 og 18 saker. En forklaring på det store avviket kan være at kommunene i oppgavene til SSB har rapportert inn alle som har vært omfattet/berørt av et § 4-20-vedtak, uavhengig av i hvilket år. Veiledningen er imidlertid klar på dette punktet. Det er bare vedtak fattet i statistikkåret som skal rapporteres. Det store avviket mellom SSB sine tall og tall fra fylkesnemndene for sosiale saker, gjør at vi anser datakvaliteten til å være for dårlig til en videre analyse.

²³ Forelderansvaret må være fratatt foreldrene. Ytterligere vilkår er at: 1) det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg eller barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der det er, at det etter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet om det blir flyttet, 2) adopsjon vil være til barnets beste, og 3) adoptivsøkerne har vært fosterforeldre for barnet og har vist seg skikket til å oppdra det som sitt eget (BFDs høringsnotat av 15. oktober 2004 i forbindelse med *Forslag om endringer i barnevernloven, sosialtjenesteloven og smittevernloven*).

7. Grunnlag for iverksettelse av tiltak

I alt 37 648 barn mottok som kjent tiltak fra barnevernet i 2004. For 18 prosent av disse mangler vi opplysninger om grunnlaget for å iverksette tiltak. Prosentandelen uoppgitt er tilnærmet lik i de tre analysegruppene. Statistikken skiller i dag mellom 13 ulike grunner for å iverksette tiltak for barn og unge, og flere av årsakene kan være krysset av i samme sak/for ett og samme barn. Noen av grunnene knyttes direkte opp mot foreldre og familiesituasjon, mens andre fokuserer på barnets atferd.

Fire klientgrupper

Fordi de 13 grunnene for å iverksette barnevernstiltak viser tilbake på hva sosialarbeideren definerer som problemet i familien, kan de også brukes til å dele klientene inn i følgende fire grupper: a) "barn som trenger litt hjelp", b) "de forsømte barna", c) "de mishandlede barna", og d) "barn med atferdsproblemer". Denne typologien er hentet fra Sten-Erik Clausen (Clausen 2000), men to av gruppene (a og d) har vi gitt nye benevnelser.

7.1. "Barn som trenger litt hjelp"

Gruppen "barn som trenger litt hjelp", bygger på kategoriene "forholdene i hjemmet, særlige behov" og "barnet funksjonshemmet", og er den klart største klientgruppen. Den omfatter vel fire av ti barnevernsklienter og viser til den minst dramatiske situasjonen²⁴. Her prøver barnevernet å nå fram til familiene med forebyggende tiltak, med andre ord de som har behov for typiske hjelpetiltak som støttekontakt, barnehageplass, plass i SFO, eller hjelp til fritidsaktiviteter og lignende. "Forholdene i hjemmet, særlige behov" var krysset av som grunnlag for vedtak for rundt 40 prosent av alle barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak (se vedleggstabell 6), og tilsvarende for gruppen av førstegenerasjonsinnvandrerbarn. For barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var "forholdene i hjemmet, særlige behov" oppgitt som grunnlag i mer enn halvparten av sakene (52 prosent). At "barnet er funksjonshemmet" er derimot sjelden brukt som grunnlag for vedtak. Dette gjelder for alle de tre analysegruppene.

Målt i forhold til barnebefolkningen, det vil si per 1 000 barn 0-22 år, ble "forholdene i hjemmet, særlige behov" brukt dobbelt så ofte som grunnlag for tiltak for barn med innvandrerbakgrunn, som for barnevernsklienter uten innvandrerbakgrunn (vedleggstabell A6).

7.2. "De forsømte barna"

Gruppen "de forsømte barna" viser til fire ulike grunner for å iverksette tiltak, og er den nest største klientgruppen. Fordi flere av grunnene kan krysses av i samme sak, er det vanskelig å fastslå nøyaktig hvor mange barn denne gruppen teller. *De forsømte barna* hører klart inn under det vi kan kalle "kjernebarnevernet", ettersom barnevernet både skal vurdere foreldrenes omsorgsevne og om nødvendig foreslå omsorgsovertakelse og plassering utenfor hjemmet.

For barn uten innvandrerbakgrunn med tiltak var "foreldres manglende omsorgsevne" krysset av i 16 prosent av sakene, og tilsvarende i 9 og 12 prosent av sakene som gjaldt førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Sett i forhold til barnetallet i de tre gruppene var imidlertid "foreldres manglende omsorgsevne" oftere brukt blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn enn i de andre to gruppene.

Av vedleggstabell A6 ser vi at "foreldres rusmisbruk" er langt oftere oppgitt som grunn for tiltak for barn uten innvandrerbakgrunn (12 prosent), enn for barn med innvandrerbakgrunn. I de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er "foreldres rusmisbruk" sjelden en grunn til at barnevernet kommer inn med tiltak, bare angitt i 1 og 2 prosent av sakene. Sett i forhold til barnebefolkningen var "foreldres rusmisbruk" grunnlag for tiltak for 0,8 per 1 000 barn med innvandrerbakgrunn, mot 3,1 blant barn uten innvandrerbakgrunn. Barn og unge uten innvandrerbakgrunn er med andre ord nær fire ganger så ofte i barnevernet på grunn av "foreldres rusmisbruk", som barn og unge med innvandrerbakgrunn.

Barn som vokser opp med foreldre med psykiske lidelser har vært et fokusert tema det siste året. Tall fra SINTEF hentet fra Norsk pasientregister viser at 90 000

²⁴ Det vises her til Lov om barneverntjenester (BVL) § 4-4

barn lever med foreldre som har fått behandling for en psykisk lidelse (Dagbladet 18. mai 2005). For noen av disse barna vil barnevernet være en riktig og koordinerende hjelpeinstans. Her vil det trolig også være en overlapping mellom kategoriene "foreldre med psykiske lidelser" og "foreldres manglende omsorgsevne". Den prosentvise fordelingen innen de tre analysegruppene med hensyn til "foreldre med psykiske lidelser" er henholdsvis 11 prosent, 7 og 11 prosent hvor gruppa førstegenerasjonsinnvandrerbarn ligger lavest.

Sett i forhold til barnebefolkningen er kategorien "foreldre med psykiske lidelser" oftere brukt som grunnlag for tiltak for barn med innvandrerbakgrunn, enn for barneverns klienter uten, og høyest for gruppa etterkommere. Her hadde vi forventet å finne en overvekt blant foreldrene til førstegenerasjonsinnvandrerbarn, fordi mange av disse har kommet som flyktninger fra krigsherjede områder, der grusomheter som forfølgelse, vold og tortur har stått på dagsorden.

Kategorien "foreldres manglende omsorgsevne" var krysset av som årsak for 16 prosent av barnevernsbarna uten innvandrerbakgrunn, og for 9 og 12 prosent av førstegenerasjonsbarn og etterkommere. Sett i forhold til barnebefolkningen er det imidlertid de to sistnevnte som har høyest andel av "foreldres manglende omsorgsevne". De hadde 5,1 og 4,5 per 1000 barn 0-22 år, mot 4,0 blant barn uten innvandrerbakgrunn med tiltak.

Den siste kategorien "foreldre døde" er oftest knyttet til førstegenerasjonsinnvandrerbarn, hvor det kan være enslige mindreårige asylsøkerne blant barnevernsbarna.

7.3. "De mishandlede barna"

"De mishandlede barna" utgjør heldigvis bare en liten gruppe sammenlignet med de andre tre klientgruppene. I denne gruppa inngår de barna som enten har vært "utsatt for vanskjøtsel", "utsatt for fysisk mishandling", "utsatt for psykisk mishandling" eller "utsatt for seksuelle overgrep/incest".

I fem prosent av de sakene som omhandler barn med innvandrerbakgrunn var "utsatt for fysisk mishandling" krysset av som grunnlag for tiltak, mot to prosent blant barn uten innvandrerbakgrunn. Ser vi det i forhold til barnebefolkningen får vi fram et bilde som viser at det er en klar overvekt av fysisk mishandling blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og at også barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre har en klart høyere rate, enn det vi finner blant barn uten innvandrerbakgrunn i barnevernet. Dette kan avspeile kulturelle forskjeller i barneoppdragelse og usikkerhet knyttet til grensesetting når problem oppstår i familien. Aldersfordelingen viser at seks av ti av disse barna fra førstegenerasjonsgruppa var ungdommer fra 13 til 22 år, og 95 prosent var 6 år eller over. Blant barn født i

Norge av to utenlandsfødte foreldre er færre av barnevernsbarna "utsatt for fysisk mishandling" målt i forhold til barnebefolkningen. Her er imidlertid aldersfordelingen en annen, ettersom 37 prosent av de som var registrerte med fysisk mishandling som grunn for tiltak, var førskolebarn under 6 år.

"Utsatt for seksuelle overgrep/incest" var registrert som grunn for tiltak for i alt 314 barnevernsbarn i 2004, eller 0,8 prosent av alle barn og unge med tiltak. Sett i forhold til barnebefolkningen var det noen flere i gruppa av førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn i de andre to analysegruppene.

7.4. "Barn med atferdsproblem"

Den siste av klientgruppene har vi kalt "barn med atferdsproblem" og den omfatter to kategorier "barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)" og "barnets rusmisbruk". Trolig vil det være overlapping mellom disse, da rusproblemer og stoffavhengighet ofte fører til kriminalitet.

Barn med alvorlige atferdsvansker kom for alvor på den sosialpolitiske dagsorden på slutten av 1990-tallet²⁵, og gruppa ble også viet stor oppmerksomhet i Befringutvalgets innstilling (NOU 2000:12) Om barnevernet i Norge. For å sitere Befringutvalget (side 161): "Avviket mot gjeldende sosiale normer har til alle tider representert en stor utfordring. Uttrykksformene er og har vært mange, men avspeiler både fattigdom, sosial utstøting og oppvekstkriser. Noe av det mest oppmerksomhetskrevende er knyttet til vinningskriminalitet, vold og rusmidler". På mange måter representerer denne klienttypen de største utfordringene for barnevernet, fordi sammensatte problemer ofte krever utstrakt samarbeid med skole, psykiatri og rusmiddelomsorg, for å lykkes. Utviklingen av en intensiv og ressurskrevende behandlingsform kalt multisystemisk terapi (omtalt som MST), er de siste åra blitt ett sentralt svar på denne utfordringen. MST er et foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere alvorlige atferdsproblemer hos ungdom.

I barnevernslovens atferdsparagrafer (§§ 4-24 og 4-26) fokuseres det på, sitat: "ungdom som har deltatt i alvorlig eller gjentatt kriminalitet, som vedvarende har misbrukt rusmidler, og som har deltatt i prostitusjon og/eller vagabondering over tid" (NOU 2000:12, s.163). Intensjonen med de nye atferdsparagrafene var å sikre

²⁵ Lov om barneverntjenester omhandler nå særlige tiltak for barn med alvorlige atferdsvansker. Etter § 4-24 kan et barn med alvorlige atferdsvansker plasseres og tilbakeholdes i institusjon uten eget samtykke, og etter § 4-26 på grunnlag av samtykke. Norges forskningsråd gjennomførte en ekspertkonferanse høsten 1997 med tittel: "Om tilbud til barn og unge som er spesielt vanskelige og utagerende" (se E. Storvoll 1997).

seg at en kunne iverksette tiltak uten at det forelå omsorgssvikt²⁶.

Hvor fremtredende er så denne gruppa av barn med atferdsproblem innen barnevernstatistikken? Av de 37 648 barna med tiltak i 2004 var "barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)" krysset av som grunnlag for tiltak i 13 prosent av sakene. For barn uten innvandrerbakgrunn var det krysset av for 13 prosent av klientene, det vil si for hvert åttende barn med tiltak. Tilsvarende tall for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og etterkommere, var henholdsvis 11 og 8 prosent.

Ser vi barn med atferdsproblem i forhold barnebefolkningen i de tre gruppene ligger førstegenerasjonsinnvandrerbarn desidert høyest med 6,5 per 1 000 barn 0-22 år. Dette er nesten dobbelt så høyt som blant barn uten innvandrerbakgrunn hvor 3,3 per 1 000 var krysset av med atferdsproblem. Den laveste raten med atferdsproblem finner vi i gruppa barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, her var raten 2,9 per 1 000 barn, eller under halvparten av raten i gruppa førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn.

Sju av ti (71 prosent) av de vel 4 700 barn og unge hvor "barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)" var oppgitt som grunnlag for tiltak, var ungdommer i alderen 13-22 år. Vi finner her en klar overvekt av gutter, nær to av tre (64/36 prosent gutter/jenter).

Guttene har en dominerende plass i dette bildet (se vedleggstabell 6). Sett i forhold til folketallet står førstegenerasjonsinnvandrergutter tre ganger så ofte med atferdsproblem som grunnlag for tiltak, som det jentene i samme analysegruppe gjør, henholdsvis 9,8 og 3,2 per 1 000 barn 0-22 år. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var forholdet gutter/jenter med atferdsproblem 4,1 og 2,6 per 1 000. Jenter født i Norge av to utenlandsfødte foreldre har den desidert laveste raten da bare 1,6 per 1 000 barn var registrerte med atferdsproblem, mot 4,2 blant guttene fra samme gruppe. Jentene skårer her så lavt at gruppa barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre blir den som har færrest barn per 1 000 med atferdsproblem 2,9 mot 3,3 per 1 000 blant de uten innvandrerbakgrunn.

"Barnets rusmisbruk" er en annen kategori som var krysset av som grunn for tiltak i vel 550 saker eller for én prosent av de som mottok tiltak i 2004. Sett i forhold til barnebefolkningen lå gjennomsnittet på 0,4 per 1000 barn 0-22 år. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var gutter og jenter likt representert. I de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er guttene klart i førersetet, og den høyest raten 1,0 per 1000 barn finner vi for førstegenerasjonsinnvandrergutter.

Jenter født i Norge av to utenlandsfødte foreldre ligger klart lavest av alle - bare 0,2 per 1 000 - hadde "barnets rusmisbruk" oppgitt som grunnlag for barnevernstiltak.

7.5. Oppsummering

- De fleste barn med barnevernstiltak tilhører gruppa "barn som trenger litt hjelp". Dette gjelder i alle tre analysegruppene. For barn uten innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrerbarn var fire av ti barnevernsklienter i denne kategorien, og blant etterkommere mer enn halvparten av klientene.
- Målt i forhold til barnebefolkningen var andelen "barn som trenger litt hjelp" dobbelt så høy blant barn med innvandrerbakgrunn, som i gruppa barn uten innvandrerbakgrunn.
- "De forsømte barna" er den nest største klientgruppa, og her finner man foreldres manglende omsorgsevne, foreldres rusmisbruk, og/eller foreldres psykiske lidelse som grunn for å sette inn barnevernstiltak.
- Sett i forhold til barnebefolkningen er foreldres rusmisbruk fire ganger så ofte oppgitt som grunn for tiltak til barn uten innvandrerbakgrunn, som til barn med innvandrerbakgrunn.
- Foreldres psykiske lidelse er derimot oftere oppgitt som grunn for tiltak overfor barn med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten.
- Mishandling er relativt sjelden oppgitt som grunnlag for barnevernstiltak. Fysisk mishandling er imidlertid langt oftere oppgitt som problem for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.
- Sett i forhold til barnebefolkningen er barnets atferdsproblem langt oftere oppgitt som grunn for tiltak blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, enn for barn i de andre to gruppene.
- Gutter er langt oftere i barnevernet på grunn av atferdsproblemer enn jenter. Det gjelder for alle tre analysegruppene.
- Jenter født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er de som sjeldnest er i barnevernet på grunn av atferdsproblem.

²⁶ Barne- og likestillingsdepartementet foreslår nå en endring i barnevernloven §4-4.fjerde ledd som sikrer at foreldrestøttende tiltak som MST kan gjennomføres uten barnets samtykke.

8. Hvem meldte saken?

I SSBs barnevernsstatistikk registreres ikke alle meldinger til barnevernet, men vi får inn opplysninger om hvem som meldte saken, hvis meldingen førte til at det ble startet undersøkelse. I 2004 startet det kommunale barnevernet i alt 21 335 undersøkelsessaker, og av de 20 769 sakene som ble avsluttet i 2004 ble det fattet vedtak om å iverksette tiltak for 11 097 barn.

Da vi i denne undersøkelsen bare har data om de 37 648 barna som mottok barnevernstiltak i 2004, vil vi derfor ikke kunne si noe om hvem som meldte saken for: a) de 9 499 undersøkelsene som ble henlagt, b) de undersøkelsene som ikke var avsluttet per 31.12, og c) for de barna hvor det ble fattet vedtak om tiltak, men tiltaket ikke ble iverksatt før i 2005.

Vi har imidlertid opplysninger både om hvem som meldte saken, dvs. meldingsinstans og meldingens saksinnhold for 9 384 barn hvor det ble startet undersøkelsessak som førte til barnevernstiltak i 2004. Av disse var 7 797, eller 83 prosent, barn uten innvandrerbakgrunn, 962 barn, eller 10 prosent, var førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 635 barn, eller nær 7 prosent, tilhørte gruppa barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Flere meldingsinstanser kan være krysset av i en og samme undersøkelse.

Ser vi antall nye undersøkelser som førte til tiltak i forhold barnebefolkningen finner vi store forskjeller mellom gruppene. Mens det ble iverksatt undersøkelser for 7,8 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-17 år, var tallet blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn 28,1 og for barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge 12,0 per 1000 barn 0-17 år.

8.1. Når foreldre, barnet sjøl, eller familie for øvrig melder fra til barnevernet

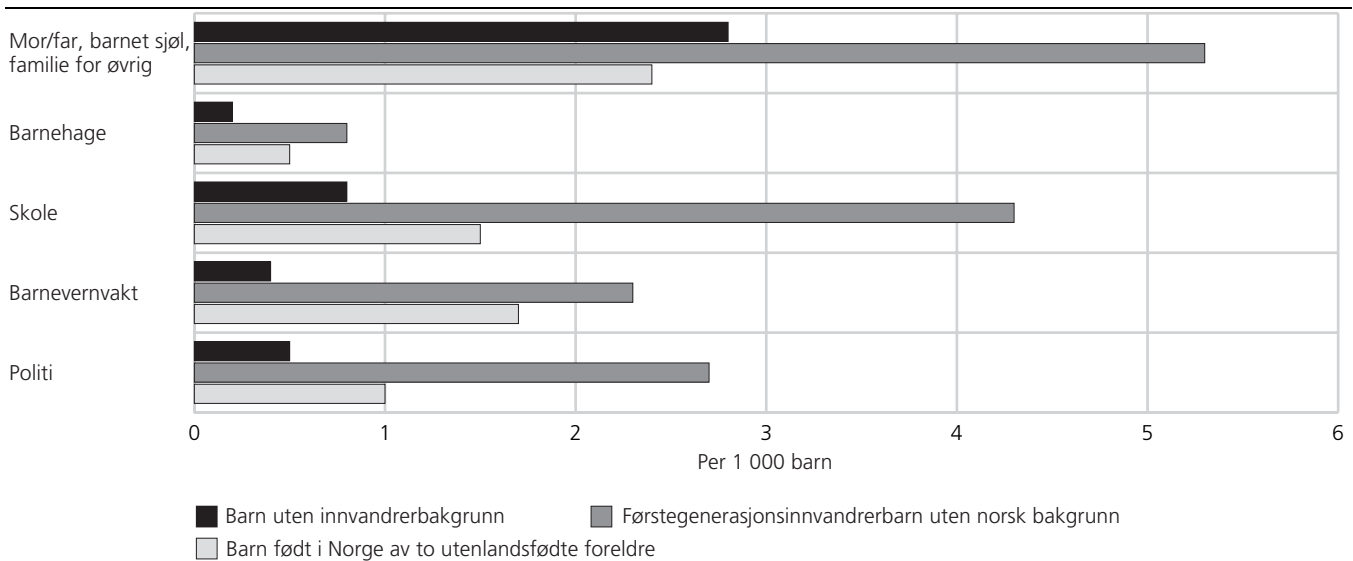
For barn uten innvandrerbakgrunn sto 'barnet sjøl', 'mor/far' og 'familie for øvrig' registrert som meldings-

instans i mer enn hver tredje undersøkelsessak (36 prosent) som førte til barnevernstiltak. Tilsvarende tall for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge, var 19 og 20 prosent. Innvandrerfamilier meldte altså sjøl fra om sine behov for hjelp i hver femte undersøkelsessak. Sett i forhold til barnebefolkningen 0-17 år er det imidlertid foreldre til førstegenerasjonsinnvandrerbarn som oftest sjøl melder fra til barnevernet (figur 8.1). Dette kan tyde på at terskelen for å søke hjelp som innvandrer ikke er uoverstigelig.

I begge gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er 'familie for øvrig' mye sjeldnere registrert som den som meldte saken, enn det vi finner for barnevernsbarn uten innvandrerbakgrunn (se vedleggstabell A10). For førstegenerasjonsinnvandrerbarn i 1,6 prosent av sakene, og i 0,9 prosent av sakene som gjaldt barn med innvandrerbakgrunn født i Norge, mot 4,5 prosent av sakene som gjaldt barn uten innvandrerbakgrunn. Familier til barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er de som sjeldnest melder fra om at familiemedlemmer har behov for barnevernstiltak.

Hva var så oppgitt som grunn for meldingene som kom fra familien? Hvis vi ser på de undersøkelsene 'mor/far' hadde tatt initiativ til, finner vi følgende. For undersøkelser som gjaldt barn uten innvandrerbakgrunn var kategorien 'forholdene i hjemmet særlige behov' krysset av i seks av ti tilfeller (59 prosent). 'Forholdene i hjemmet særlige behov' viser her til et ønske om at det iverksettes ulike hjelpetiltak fra barnevernet, som for eksempel støttekontakt, barnehageplass, plass i SFO eller lignende. Med andre ord ikke alvorlige grunner som 'omsorgssvikt/mishandling' eller 'atferdsproblemer hos barnet', som for barn uten innvandrerbakgrunn var oppgitt som årsak i henholdsvis 7 og 22 prosent av undersøkelsene.

Figur 8.1. Undersøkelsessaker som førte til tiltak, etter innvandringsbakgrunn og meldingsinstans. Per 1 000 barn 0-17 år. 2004. (N=9 384)

Også for førstegenerasjonsinnvandrerbarn gjaldt seks av ti av meldinger (61 prosent) fra 'mor/far' kategorien 'forholdene i hjemmet særlige behov', og for barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre var dette oppgitt som grunn for nær sju av ti meldinger (68 prosent). Mens 'atferdsproblemer hos barnet' var oppgitt som grunn for 18 prosent av de meldingene som gjaldt førstegenerasjonsinnvandrerbarn, var dette tilfelle i bare fem prosent av sakene for barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. 'Omsorgssvikt/mishandling' var oppgitt som grunn i henholdsvis 9 og 13 prosent av undersøkelsene som gjaldt førstegenerasjonsinnvandrerbarn og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge der en eller begge foreldrene sto bak meldingen. Når en så alvorlig anklage som 'omsorgssvikt/mishandling' oppgis av 'mor/far' kan dette indikere store uoverensstemmelser mellom foreldrene, og/eller at den ene part ønsker å ta et offentlig oppgjør med den andre.

I meldinger fra 'mor/far' var fordelingen mellom 'omsorgssvikt/mishandling', 'atferdsproblemer hos barnet' og 'forholdene i hjemmet' tilnærmet lik for barn uten innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrerbarn. Etterkommere skiller seg derimot ut ved at flere meldinger gjaldt 'forholdene i hjemmet' og 'omsorgssvikt/mishandling', og færre saker gjaldt 'atferdsproblemer hos barnet'.

8.2. Når barnehage eller skole melder fra til barnevernet

Av offentlige instanser inntar barnehage og skole på mange måter en særstilling fordi fagfolk her treffer både barnet og familien over en lengre periode. Skolen er en instans som når alle barn i en viss aldersgruppe.

'Barnehage' var relativt sjelden oppgitt som meldingsinstans til tross for at alle barnehageansatte er,

uavhengig av taushetsplikt, pålagt å gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt. 'Barnehage' var oppgitt som meldingsinstans i 3 prosent av undersøkelsene som førte til tiltak for barn uten innvandrerbakgrunn og for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og i 5 prosent for barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge.

Sett i forhold til barnebefolkningen meldte barnehagene mye oftere fra om førstegenerasjonsinnvandrerbarn og andre barn med innvandrerbakgrunn, enn om barn uten innvandrerbakgrunn, henholdsvis 0,8, 0,5 og 0,2 per 1 000 barn.

Hva ble oppgitt som grunn i meldingene fra barnehagene til barnevernet? Den vanligste grunnen var 'forholdene i hjemmet', og dette svaralternativet var krysset av i to av tre undersøkelsessaker (66 prosent) som gjaldt barn med innvandrerbakgrunn, og i sju av ti meldinger fra barnehager om barn uten innvandrerbakgrunn. Men flere grunner kan som nevnt krysses av samtidig i samme undersøkelse, noe den høye prosentandelen med 'omsorgssvikt/mishandling' tyder på.

Det er her store forskjeller mellom de tre gruppene. I 2004 var 'omsorgssvikt/mishandling' oppgitt som grunnlag i 45 prosent av de undersøkelsene som ble igangsatt av barnehage rettet mot etterkommere, og i 37 prosent av undersøkelser som gjaldt førstegenerasjonsinnvandrerbarn. For barn uten innvandrerbakgrunn var derimot bare hver femte undersøkelse (20 prosent) begrunnet med 'omsorgssvikt/mishandling'.

Skolen meldte langt oftere fra til barnevernet om barn med spesielle hjelpebehov enn det barnehagene gjorde, og det gjelder for alle de tre gruppene. Skolen var

meldingsinstans i henholdsvis 11, 15 og 13 prosent av undersøkelsene som gjaldt barn uten innvandrerbakgrunn, førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge. Sett i forhold til barnebefolkningen var antall meldinger fra skolen mer enn fem ganger så høy for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og forekom nær dobbelt så ofte for etterkommere, som for barn uten innvandrerbakgrunn.

Hva var det så som gjorde at skolen meldte fra til barnevernet? I de undersøkelsene som omfattet barn uten innvandrerbakgrunn og som førte til tiltak, gjaldt 40 prosent atferdsproblemer hos barnet, og 17 prosent omsorgssvikt/mishandling. Tilsvarende tall for førstegenerasjonsinnvandrerbarn var 30 prosent for atferdsproblemer, og 28 prosent for omsorgssvikt/mishandling i hjemmet. For barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge skyltes 24 prosent av de undersøkelsene skolen tok initiativ til '*omsorgssvikt/mishandling*', og 23 prosent '*atferdsproblemer hos barnet*'.

Noe forenklet kan vi si at bildet er følgende: skolen melder langt oftere fra til barnevernet på grunn av '*atferdsproblemer hos barnet*', enn det barnehagene gjør. Barnehagene oppgir langt oftere '*omsorgssvikt/mishandling*' som grunn til at de melder fra til barnevernet, enn det skolen gjør.

8.3. Når barnevernvakt og politi melder fra til barnevernet

Barnevernsvakta er barneverntjenestens beredskap for å møte ulike krisesituasjoner som oppstår etter kontortid. Ofte har barnevernsvakta inngått et nært samarbeid med politi/lensmann, som er den instans som først kommer i kontakt med familier der det er meldt om husbråk, fyll og lignende. Politiet innbringer også ungdommer som har vært innblandet i kriminalitet, og er dette mindreårige skal barneverntjenesten raskt kobles inn i saken.

Barnevernsvakta tar seg altså av de akutte kriser som oppstår, og var meldingsinstans i henholdsvis 5, 8 og 14 prosent av undersøkelsene som førte til barnevernstiltak for barn uten innvandrerbakgrunn, førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Sett i forhold til barnebefolkningen meldte barnevernsvakta langt oftere fra om barn fra de to innvandrergruppene, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.

Av meldingens saksinnhold finner vi at '*omsorgssvikt/mishandling*' oftere var oppgitt som grunn i saker om førstegenerasjonsinnvandrerbarn (45 prosent), enn for barn uten innvandrerbakgrunn (27 prosent) og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge (29 prosent). Få av meldingene om barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge hadde '*atferdsproblemer hos barnet*' som oppgitt grunn, bare 8

prosent, mot 27 og 23 prosent av barnevernvaktens meldinger om barn uten innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrerbarn.

Politiet var registrert som meldingsinstans i henholdsvis 6, 10 og 9 prosent av undersøkelsene som førte til barnevernstiltak for barn uten innvandrerbakgrunn, førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge. Sett i forhold til barnebefolkningen finner vi også her en klar overvekt av meldinger til barnevernet om førstegenerasjonsinnvandrerbarn, 2,7 per 1000 mot 1,0 og 0,5 per 1 000 blant barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og blant barn uten innvandrerbakgrunn.

I meldingene fra politiet er det en liten overvekt av '*omsorgssvikt/mishandling*' i de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn, begge 35 prosent, mot 27 prosent av meldingene om barn uten innvandrerbakgrunn. Den store forskjellen mellom gruppene finner vi når det gjelder '*atferdsproblemer hos barnet*' oppgitt som grunn. Mens 30 prosent av politiets meldinger om barn uten innvandrerbakgrunn gjaldt '*atferdsproblemer hos barnet*', var tilsvarende prosentandel som gjaldt undersøkelser knyttet til førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og barn med innvandrerbakgrunn født og oppvokst i Norge, henholdsvis 17 og 2 prosent.

Hver femte melding som kom inn til barnevernet vedrørende førstegenerasjonsinnvandrerbarn (22 prosent), er meldt av kategorien *Andre*. Våre erfaringer fra revisjon av barnevernsdata tilsier at de aller fleste av disse meldingene kom fra flyktningkontoret i kommunen.

8.4. Oppsummering

- Av de nær 9 400 undersøkelsene som førte til barnevernstiltak i 2004, dreide 83 prosent seg om barn uten innvandrerbakgrunn, 10 prosent om førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og 7 prosent om etterkommere. Sett i forhold til barnebefolkningen 0-17 år, var imidlertid raten av undersøkelsessaker 3.6 ganger så høy blant førstegenerasjonsinnvandrerbarn, som blant barn uten innvandrerbakgrunn.
- Andelen hvor familien sjøl tar kontakt med barnevernet for å få hjelp er høyest blant familier uten innvandrerbakgrunn. Her tok '*mor/far*', '*barnet sjøl*', eller '*familie for øvrig*' sjøl kontakt med barnevernet i hver tredje sak, mot i hver femte sak som gjaldt barn fra de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn.
- Der '*mor/far*' sjøl tok kontakt gjaldt seks av ti saker '*forholdene i hjemmet særlige behov*', med andre ord ønske om ulike hjelpetiltak, som for eksempel barnehage, SFO, avlastningstiltak og lignende. For etterkommere gjaldt dette i sju av ti saker.
- Hver femte melding fra '*mor/far*' som gjaldt barn uten innvandrerbakgrunn omhandlet atferds-

problem hos barnet, og tilsvarende hver sjettesak hvor foreldrene var førstegenerasjonsinnvandrere. Blant etterkommere gjaldt bare 4 prosent av sakene hvor 'mor/far' tok kontakt med barnevernet, atferdsproblemer hos barnet.

- 'Barnehage' er relativt sjelden oppgitt som meldingsinstans. Bare i 3 prosent av undersøkelsene som førte til tiltak for barn uten innvandrerbakgrunn og for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og i 5 prosent for etterkommere.
- Skolen melder langt oftere fra til barnevernet enn det barnehagene gjør.
- Sett i forhold til barnebefolkningen var antall meldinger fra skolen mer enn fem ganger så høy for førstegenerasjonsinnvandrerbarn, og nær dobbelt så ofte for etterkommere, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.
- Skolen melder langt oftere fra til barnevernet på grunn av 'atferdsproblemer hos barnet' enn det barnehagene gjør. Barnehagene oppgir derimot langt oftere 'omsorgssvikt/mishandling' som grunn enn det skolen gjør.
- Barnevernvakta tar seg av akutte kriser som oppstår etter kontortid. Sett i forhold til barnebefolkningen meldte barnevernvakta langt oftere fra om barn fra de to gruppene med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten innvandrerbakgrunn.
- Politi og barnevernvakt står bak tilnærmet samme antall meldinger som førte til tiltak, og muligens er det her en overlapping mellom disse meldingsinstansene. Fordelingsmønsteret ligner, bortsett fra at barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre sjeldnere blir rapportert til barnevernet fra politi, enn fra barnevernsvakt.

Litteratur

Barne- og familiedepartementet, *Retningslinjer for fosterhjem*, av 15. juli 2004 til lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100.
(<http://odin.dep.no/bld/norsk/tema/barnevern/004021-990086/dok-bn.html>)

BFDs høringsnotat av 15.oktober 2004 i forbindelse med *Forslag om endringer i barnevernloven, sosialtjenesteloven og smittevernloven*.

Clausen, Sten-Erik (2000): *Barnevern i Norge 1990-1997. En longitudinell studie basert på registerdata*, NIBR, Prosjektrapport 2000:7.

Dagbladet 18. mai 2005: *Over 90 000 barn har psykisk syke foreldre*.

Dzamarija, Minja Tea og Trygve Kalve (2004): *Barn og unge med innvandrerbakgrunn*, Notater 2004/31. Statistisk sentralbyrå.

NOU 2000:12: *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Statens forvaltningstjeneste, Oslo 2000.

Statistisk sentralbyrå, *Barnehagestatistikk 2004*. (<http://www.ssb.no/emner/04/02/10/barnehager/>)

St.meld.nr 40 (2001-2002): *Om barne- og ungdomsvernet*. Barne- og familiedepartementet.

Tabeller

Tabell A1. Barn bosatt i Norge etter innvandrerbakgrunn, kjønn og alder per 1.1.2005

Alder	Barn uten innvandringsbakgrunn				Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn			Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		
	I alt	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Gutter	Jenter
I alt	1 361 495	1 248 628	640 567	608 061	55 395	27 907	27 488	57 472	29 392	28 080
0 år	57 087	51 847	26 614	25 233	249	134	115	4 991	2 524	2 467
1 år	57 412	51 927	26 576	25 351	665	304	361	4 820	2 466	2 354
2 år	56 616	51 435	26 194	25 241	795	380	415	4 386	2 219	2 167
3 år	57 773	52 967	26 976	25 991	901	478	423	3 905	2 036	1 869
4 år	60 258	55 194	28 277	26 917	1 122	587	535	3 942	1 987	1 955
5 år	60 480	55 571	28 478	27 093	1 384	701	683	3 525	1 818	1 707
6 år	59 796	55 082	28 136	26 946	1 631	845	786	3 083	1 598	1 485
7 år	61 507	56 653	29 145	27 508	1 913	967	946	2 941	1 486	1 455
8 år	62 868	57 894	29 817	28 077	2 078	1 042	1 036	2 896	1 484	1 412
9 år	62 287	57 293	29 457	27 836	2 157	1 146	1 011	2 837	1 462	1 375
10 år	62 021	57 284	29 399	27 885	2 133	1 113	1 020	2 604	1 369	1 235
11 år	61 725	57 019	29 148	27 871	2 282	1 157	1 125	2 424	1 226	1 198
12 år	62 652	57 842	29 942	27 900	2 566	1 289	1 277	2 244	1 153	1 091
13 år	63 418	58 758	30 223	28 535	2 621	1 377	1 244	2 039	1 027	1 012
14 år	63 418	58 873	30 187	28 686	2 655	1 335	1 320	1 890	964	926
15 år	61 708	57 232	29 383	27 849	2 756	1 433	1 323	1 720	878	842
16 år	60 038	55 531	28 465	27 066	2 989	1 555	1 434	1 518	782	736
17 år	56 969	52 445	26 706	25 739	3 326	1 801	1 525	1 198	575	623
18 år	55 704	51 103	26 334	24 769	3 564	1 915	1 649	1 037	527	510
19 år	54 624	49 709	25 483	24 226	3 977	2 009	1 968	938	509	429
20 år	54 052	48 915	25 031	23 884	4 243	2 034	2 209	894	471	423
21 år	53 880	48 463	25 010	23 453	4 566	2 171	2 395	851	447	404
22 år	55 202	49 591	25 586	24 005	4 822	2 134	2 688	789	384	405
0-5år	349 626	318 941	163 115	155 826	5 116	2 584	2 532	25 569	13 050	12 519
6-12 år	432 856	399 067	205 044	194 023	14 760	7 559	7 201	19 029	9 778	9 251
13-17 år	305 551	282 839	144 964	137 875	14 347	7 501	6 846	8 365	4 226	4 139
18-22 år	273 462	247 781	127 444	120 337	21 172	10 263	10 909	4 509	2 338	2 171

Tabell A2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2004

	I alt ¹	Barn uten innvandrerbakgrunn		Førstegenerasjons innvandrerbarn uten norsk bakgrunn		Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		Uoppgitt
		Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	
Befolkningstall 0-22 år	1 361 495	640 567	608 061	27 907	27 488	29 392	28 080	
Barn med tiltak#2	37 648	17 112	14 619	1 851	1 349	1 203	1 022	492
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	27,7	26,7	24,0	66,3	49,1	40,9	36,4	
Økonomisk stønad	13 638	5 884	5 357	912	589	355	269	272
Barnehage	5 303	2 449	2 035	75	67	281	244	152
Støttekontakt	5 236	2 601	1 615	356	253	198	130	83
Tilsyn	5 008	2 293	2 155	163	132	115	89	61
Besøkshjem/avlastningstiltak	10 915	5 412	4 475	232	222	190	167	217
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	2 464	1 058	863	168	126	113	94	42
Skolefritidsordning (SFO)	4 076	1 844	1 551	127	126	212	162	54
Fritidsaktiviteter	3 857	1 667	1 408	340	183	130	86	43
Utdanning/arbeid	543	250	194	54	22	6	2	15
Medisinsk undersøkelse og behandling	751	329	319	51	29	7	9	7
Behandling av barn med særlige opplæringsbehov	225	136	58	15	8	3	4	1
Foreldre-/barn plasser (inkl. mødre hjem)	429	168	160	5	11	37	31	17
Bolig/hybel	989	315	346	189	90	10	13	26
Beredskapshjem	1 162	436	471	67	70	32	32	54
Fosterhjem (utenom familien)	4 526	2 055	2 069	129	130	53	52	38
Fosterhjem (familieplassering)	1 709	767	804	55	44	12	12	15
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	2 320	1 202	892	84	57	43	28	14
Forsterket fosterhjem (familieplassering)	307	159	124	9	5	4	3	3
Barne- og ungdomshjem	2 243	955	856	165	127	44	48	48
Rusmiddelinstusjon	267	137	114	8	6	2	0	0
Bo- og arbeidskollektiv	183	52	52	54	20	0	0	5
Psykiatrisk behandling i institusjon	30	10	12	1	4	1	2	0
Poliklinisk psykiatrisk behandling	456	190	212	22	12	8	7	5
MST - multisystemisk terapi	751	375	298	33	19	9	8	9
PMTO – foreldreveiledning	273	159	94	5	4	8	2	1
Andre tiltak	17 098	7 524	6 462	879	632	681	550	370

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp. #2 For 492 barn kjenner vi ikke bakgrunn.

Tabell A3. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn. Tall for kjønn og alder. Antall og per 1 000 barn 0-22 år. 2004

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn		Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	
	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000
I alt	31 731	25,4	3 200	57,8	2 225	38,7
Kjønn						
Gutter	17 112	26,7	1 851	66,3	1 203	40,9
Jenter	14 619	24,0	1 349	49,1	1 022	36,4
Alder						
0 år	293	5,7	3	12,0	33	6,6
1 år	612	11,8	10	15,0	84	17,4
2 år	885	17,2	23	28,9	141	32,1
3 år	1 221	23,1	32	35,5	162	41,5
4 år	1 492	27,0	61	54,4	163	41,3
5 år	1 624	29,2	74	53,5	167	47,4
6 år	1 751	31,8	103	63,2	179	58,1
7 år	1 689	29,8	117	61,2	136	46,2
8 år	1 618	27,9	125	60,2	170	58,7
9 år	1 822	31,8	142	65,8	142	50,1
10 år	1 718	30,0	150	70,3	130	49,9
11 år	1 752	30,7	168	73,6	101	41,7
12 år	1 848	31,9	169	65,9	112	49,9
13 år	1 851	31,5	182	69,4	118	57,9
14 år	2 062	35,0	207	78,0	98	51,9
15 år	2 239	39,1	239	86,7	84	48,8
16 år	2 271	40,9	313	104,7	78	51,4
17 år	1 956	37,3	371	111,5	58	48,4
18 år	1 502	29,4	352	98,8	35	33,8
19 år	791	15,9	193	48,5	17	18,1
20 år	392	8,0	109	25,7	11	12,3
21 år	199	4,1	37	8,1	6	7,1
22 år	104	2,1	15	3,1	0	0,0
Uoppgitt	39	.	5	.	0	.

Tabell A4. Barn med barnevernstiltak 31.desember, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2004

	I alt ¹	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	Uoppgitt
Befolkningstall 0-22 år	1 361 495	1 248 628	55 395	57 472	
Barn med tiltak	28 775	24 479	2 383	1 657	256
Økonomisk stønad	7 361	6 067	882	334	78
Barnehage	3 518	3 032	89	368	29
Støttekontakt	3 418	2 791	367	229	31
Tilsyn	3 697	3 325	203	145	24
Besøkshjem/avlastningstiltak	7 885	7 285	295	256	49
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	1 482	1 171	173	126	12
Skolefritidsordning (SFO)	2 966	2 449	197	296	24
Fritidsaktiviteter	1 995	1 557	292	126	20
Utdanning/arbeid	272	217	47	5	3
Medisinsk undersøkelse og behandling	397	340	42	10	5
Behandling av barn med særlige oppl.behov	125	110	9	6	0
Foreldre-/barn plasser (inkl. mødre hjem)	200	152	11	31	6
Bolig/hybel	558	361	175	10	12
Beredskapshjem	335	245	44	24	22
Fosterhjem (utenom familien)	3 567	3 272	184	88	23
Fosterhjem (familieplassering)	1 267	1 166	72	18	11
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	1 884	1 713	102	61	8
Forsterket fosterhjem (familieplassering)	204	187	10	5	2
Barne- og ungdomshjem	1 279	1 061	158	44	16
Rusmiddelinstusjon	131	125	5	1	0
Bo-/arbeidskollektiv	101	50	48	0	3
Psykiatrisk behandling i institusjon	8	5	1	2	0
Poliklinisk psykiatrisk behandling	288	252	20	13	3
MST - multisystemisk terapi	317	286	25	6	0
PMTO – foreldreveiledning	195	181	8	6	0
Andre tiltak	10 623	8 782	960	800	81

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp.

Tabell A5. Barn med plasseringstiltak per 31.12 etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Antall og per 1 000 barn 0-22 år. 2004

	I alt ¹	Barn uten innvandrer- bakgrunn			Førstegenerasjons- barn uten norsk bakgrunn			Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
	1 361 495	1 248 628	640 567	608 061	55 395	27 907	27 488	57 472	29 392	28 080
Antall barn 0-22 år										
fosterhjem	4 800	4 438	2 211	2 227	256	134	122	106	58	48
forsterket fosterhjem	2 078	1 900	1 105	795	112	69	43	66	37	29
barne- og ungdomshjem	1 263	1 061	578	483	158	95	63	44	21	23
andre behandlings-institusjoner	237	180	96	84	54	38	16	3	1	2
beredskapshjem	313	245	125	120	44	24	20	24	16	8
hybel/bolig	546	361	186	175	175	124	51	10	3	7
Plasseringer	9 237	8 185	4 301	3 884	799	484	315	253	136	117
Per 1000 barn 0-22 år:										
fosterhjem	3,5	3,6	3,5	3,7	4,6	4,8	4,4	1,8	2,0	1,7
forsterket fosterhjem	1,5	1,5	1,7	1,3	2,0	2,5	1,6	1,1	1,3	1,0
barne- og ungdomshjem	0,9	0,8	0,9	0,8	2,9	3,4	2,3	0,8	0,7	0,8
andre behandlings-institusjoner	0,2	0,1	0,1	0,1	1,0	1,4	0,6	0,1	0,0	0,1
beredskapshjem	0,2	0,2	0,2	0,2	0,8	0,9	0,7	0,4	0,5	0,3
hybel/bolig	0,4	0,3	0,3	0,3	3,2	4,4	1,9	0,2	0,1	0,2
Plasseringer	6,8	6,6	6,7	6,4	14,4	17,3	11,5	4,4	4,6	4,2

¹ Antall barn med ukjent bakgrunn inngår ikke i summene.

Tabell A6. Barn med tiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og grunnlag for tiltak. Prosent og per 1 000 barn 0-22 år. 2004

Grunnlag for tiltak:	Barn uten innvandrerbak- grunn	Førstegenerasj- onsinnvandrerb- arn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	Barn uten innvandrerbak- grunn	Førstegenerasj- onsinnvandrerb- arn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
	Posent			Pr 1 000 barn		
<i>Barn som trenger hjelpetiltak:</i>						
Forholdene i hjemmet, særlige behov	40	39	52	10,1	22,3	20,0
Barnet funksjonshemmet	2	1	2	0,4	0,5	0,7
<i>De forsømte barna:</i>						
Foreldres manglende omsorgsevne	16	9	12	4,0	5,1	4,5
Foreldres rusmisbruk	12	1	2	3,1	0,8	0,8
Foreldres psykiske lidelse	11	7	11	2,8	4,0	4,2
Foreldre døde	1	2	0	0,2	1,1	0,2
<i>De mishandlede barna:</i>						
Barnet utsatt for vanskjøtsel	2	1	1	0,6	0,5	0,3
Barnet utsatt for fysisk mishandling	2	5	5	0,5	2,9	1,9
Barnet utsatt for psykisk mishandling	1	2	1	0,4	1,0	0,5
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest	1	1	0	0,2	0,4	0,2
<i>Barn med atferdsproblem:</i>						
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	13	11	8	3,3	6,5	2,9
Barnets rusmisbruk	2	1	1	0,4	0,7	0,3
Uoppgitt	18	19	16	4,5	10,9	6,2
Klienter 0-22 år i alt	31 731	3 200	2 225			
Barn 0-22 år i alt				1 248 628	55 395	57 472
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år				25,4	57,8	38,7

Tabell A7. Barn med tiltak i løpet av året etter innvandringsbakgrunn og grunnlag for tiltak. Absolutte tall og prosent. 2004

	I alt	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	Uoppgitt
		Antall	Antall	Antall	
Barn med tiltak	37 648	31 731	3 200	2 225	492
Barnet utsatt for vanskjøtsel	812	754	30	19	9
Barnet utsatt for fysisk mishandling	953	666	161	110	16
Barnet utsatt for psykisk mishandling	532	438	58	27	9
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest	314	282	22	9	1
Foreldres psykiske lidelse	3 998	3 468	219	240	71
Foreldres rusmisbruk	4 028	3 918	47	47	16
Foreldres manglende omsorgsevne	5 577	4 989	284	258	46
Foreldre døde	353	278	61	11	3
Barnet funksjonshemmet	584	504	28	42	10
Barnets rusmisbruk	559	499	40	18	2
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	4 728	4 172	362	167	27
Forholdene i hjemmet, særlige behov	15 197	12 659	1 233	1 151	154
Annet grunnlag	5 994	4 657	888	342	107
Uoppgitt grunnlag	6 731	5 638	604	358	131
Prosentvis fordeling ¹	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent
Barnet utsatt for vanskjøtsel	2	2	1	1	2
Barnet utsatt for fysisk mishandling	3	2	5	5	3
Barnet utsatt for psykisk mishandling	1	1	2	1	2
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest	1	1	1	0	0
Foreldres psykiske lidelse	11	11	7	11	14
Foreldres rusmisbruk	11	12	1	2	3
Foreldres manglende omsorgsevne	15	16	9	12	9
Foreldre døde	1	1	2	0	1
Barnet funksjonshemmet	2	2	1	2	2
Barnets rusmisbruk	1	2	1	1	0
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	13	13	11	8	5
Forholdene i hjemmet, særlige behov	40	40	39	52	31
Annet grunnlag	16	15	28	15	22
Uoppgitt grunnlag	18	18	19	16	27

¹ Flere grunnlag for tiltak kan være krysset av for samme barn.

Tabell A8. Barn med barnevernstiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2004

	I alt ¹		Barn uten innvandrerbakgrunn		Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn		Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		Uoppgitt
	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000	
Barn med tiltak	37 648	25,4	31 731	25,4	3 200	57,8	2 225	38,7	492
Økonomisk stønad	13 638	9,0	11 241	9,0	1501	27,1	624	10,9	272
Barnehage 0-7 år ³	5 303	10,4	4 484	10,4	142	16,4	525	16,6	152
Støttekontakt	5 236	3,4	4 216	3,4	609	11,0	328	5,7	83
Tilsyn	5 008	3,6	4 448	3,6	295	5,3	204	3,5	61
Besøks hjem/avlastningstiltak	10 915	7,9	9 887	7,9	454	8,2	357	6,2	217
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	2 464	1,5	1 921	1,5	294	5,3	207	3,6	42
Skolefritidsordning (SFO) 6-12 år ⁴	4 076	8,5	3 395	8,5	253	17,1	374	19,7	54
Fritidsaktiviteter	3 857	2,5	3 075	2,5	523	9,4	216	3,8	43
Utdanning/arbeid	543	0,4	444	0,4	76	1,4	8	0,1	15
Medisinsk undersøkelse og behandling	751	0,5	648	0,5	80	1,4	16	0,3	7
Behandling av barn med særlige oppl.behov	225	0,2	194	0,2	23	0,4	7	0,1	1
Foreldre-/barn plasser (inkl. mødre hjem)	429	0,3	328	0,3	16	0,3	68	1,2	17
Bolig/hybel	989	0,5	661	0,5	279	5,0	23	0,4	26
Beredskapshjem	1 162	0,7	907	0,7	137	2,5	64	1,1	54
Fosterhjem (utenom familien)	4 526	3,3	4 124	3,3	259	4,7	105	1,8	38
Fosterhjem (familieplassering)	1 709	1,3	1 571	1,3	99	1,8	24	0,4	15
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	2 320	1,7	2 094	1,7	141	2,5	71	1,2	14
Forsterket fosterhjem (familieplassering)	307	0,2	283	0,2	14	0,3	7	0,1	3
Barne- og ungdomshjem	2 243	1,5	1 811	1,5	292	5,3	92	1,6	48
Rusmiddelinstusjon	267	0,2	251	0,2	14	0,3	2	0,0	0
Bo-/arbeidskollektiv	183	0,1	104	0,1	74	1,3	0	0,0	5
Psykiatrisk behandling i institusjon	30	0,0	22	0,0	5	0,1	3	0,1	0
Poliklinisk psykiatrisk behandling	456	0,3	402	0,3	34	0,6	15	0,3	5
MST - multisystemisk terapi ⁵	751	1,2	673	1,2	52	1,8	17	1,0	9
PMTO – foreldreveiledning ⁶	273	0,4	253	0,4	9	0,5	10	0,3	1
Andre tiltak	17 098	11,2	13 986	11,2	1511	27,3	1 231	21,4	370

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp.² For 492 barn kjenner vi ikke bakgrunn.³ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 0-7 år.⁴ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 6-12 år. #5 Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 10-19 år. #6 Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 3-12 år.

Tabell A9. Barn med plasseringstiltak per 31.12, etter alder og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn i ulike aldersgrupper. 2004

Plasseringstiltak og alder:	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
	antall	antall	antall	per 1 000 barn	per 1 000 barn	per 1 000 barn
Alle plasserte 0-22 år	8 185	799	253	6,6	14,4	4,4
0-2 år	307	5	18	2,0	2,9	1,3
3-5 år	676	11	27	4,1	3,2	2,4
6-12 år	2 682	107	89	6,7	7,2	4,7
13-17 år	3 474	425	97	12,3	29,6	11,6
18-22 år	1 046	251	22	4,2	11,9	4,9
Fosterhjem 0-22 år	6 338	368	172	5,1	6,6	3,0
0-2 år	259	3	12	1,7	1,8	0,8
3-5 år	636	8	20	3,9	2,3	1,8
6-12 år	2 497	80	69	6,3	5,4	3,6
13-17 år	2 368	207	58	8,4	14,4	6,9
18-22 år	578	70	13	2,3	3,3	2,9
Barne- og ungdomshjem 0-22 år	1 061	158	44	0,8	2,9	0,8
0-2 år	3	0	1	0,0	0,0	0,1
3-5 år	9	1	2	0,1	0,3	0,2
6-12 år	99	14	12	0,2	0,9	0,6
13-17 år	789	111	25	2,8	7,7	3,0
18-22 år	161	32	4	0,6	1,5	0,9
Andre behandlingsinstitusjoner 0-22 år	180	54	3	0,1	1,0	0,1
0-2 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
3-5 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
6-12 år	6	2	1	0,0	0,1	0,1
13-17 år	108	33	1	0,4	2,3	0,1
18-22 år	66	19	1	0,3	0,9	0,2
Beredskapshjem 0-22 år	245	44	24	0,2	0,8	0,4
0-2 år	45	2	5	0,3	1,2	0,4
3-5 år	31	2	5	0,2	0,6	0,4
6-12 år	79	11	7	0,2	0,7	0,4
13-17 år	88	29	7	0,3	2,0	0,8
18-22 år	2	0	0	0,0	0,0	0,0
Bolig/hybel 0-22 år	361	175	10	0,3	3,2	0,2
0-2 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
3-5 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
6-12 år	1	0	0	0,0	0,0	0,0
13-17 år	121	45	6	0,4	3,1	0,7
18-22 år	239	130	4	1,0	6,1	0,9

Tabell A10. Undersøkelsessaker som førte til tiltak, etter innvandrerbakgrunn og meldingsinstans. Meldingsinstans i prosent, og per 1000 barn 0-17 år. 2004

	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	Barn uten innvandrerbakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
	Prosent	prosent	prosent	per 1 000 barn	per 1 000 barn	per 1 000 barn
Meldingsinstans ¹						
Barnet selv	2,0	5,3	1,3	0,2	1,5	0,2
Mor/far	29,7	11,9	17,6	2,3	3,3	2,1
Familie for øvrig	4,5	1,6	0,9	0,4	0,4	0,1
Naboer	2,4	1,8	2,0	0,2	0,5	0,2
Sosialtjenesten	4,5	7,1	6,0	0,3	2,0	0,7
Barneverntjenesten	12,8	8,8	10,7	1,0	2,5	1,3
Barnevernvakt	5,3	8,3	14,3	0,4	2,3	1,7
Barnehage	3,1	2,8	4,6	0,2	0,8	0,5
Helsestasjon	5,4	4,3	6,6	0,4	1,2	0,8
Lege/sykehus	4,8	4,5	6,8	0,4	1,3	0,8
Skole	10,7	15,2	12,6	0,8	4,3	1,5
PPT	2,0	0,9	1,6	0,2	0,3	0,2
Politi	6,0	9,6	8,5	0,5	2,7	1,0
BUP	5,0	3,2	3,0	0,4	0,9	0,4
Andre	9,6	21,9	9,0	0,7	6,2	1,1
Antall undersøkelser	7 787	962	635			
Antall barn 0-17 år				1 000 847	34 223	52 963
Antall undersøkelser per 1 000 barn 0-17 år				7,8	28,1	12,0

¹ En sak kan være meldt av flere instanser.

Tabell A11. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og aldersgrupper. Antall og per 1 000 barn. 2002 og 2004

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn		Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
Befolkningstall 0-2 år	158 690	155 209	1 374	1 709	12 813	14 197
Barn med tiltak 0-2 år	1 823	1 790	33	36	206	258
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-2 år	11,5	11,5	24,0	21,1	16,1	18,2
Befolkningstall 3-5 år	167 261	163 732	3 656	3 407	9 936	11 372
Barn med tiltak 3-5 år	4 228	4 337	146	167	384	492
Barn med tiltak per 1 000 barn 3-5 år	25,3	26,5	39,9	49,0	38,6	43,3
Befolkningstall 6-12 år	404 851	399 067	13 665	14 760	17 246	19 029
Barn med tiltak 6-12 år	11 621	12 198	760	974	855	970
Barn med tiltak per 1 000 barn 6-12 år	28,7	30,6	55,6	66,0	49,6	51,0
Befolkningstall 13-17 år	265 988	282 839	13 815	14 347	6 416	8 365
Barn med tiltak 13-17 år	9 118	10 379	1 146	1 312	254	436
Barn med tiltak per 1 000 barn 13-17 år	34,3	36,7	83,0	91,4	39,6	52,1
Befolkningstall 18-22 år	246 783	247 781	19 451	21 172	4 016	4 509
Barn med tiltak 18-22 år	2 657	2 988	535	706	55	69
Barn med tiltak per 1 000 barn 18-22 år	10,8	12,1	27,5	33,3	13,7	15,3
Befolkningstall 0-22 år	1 243 573	1 248 628	51 961	55 395	50 427	57 472
Barn med tiltak 0-22 år	29 484	31 731	2 626	3 200	1 754	2 225
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	23,7	25,4	50,5	57,8	34,8	38,7

Tabell A12. Barn 0-17 år med barnevernstiltak per 31.12, etter innvandrerbakgrunn, tiltakstype og aldersgrupper. Antall og per 1 000 barn. 2002 og 2004

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn		Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
Befolkningstall 0-2 år	158 690	155 209	1 374	1 709	12 813	14 197
Barn med tiltak 0-2 år	1 491	1 507	20	25	142	189
- hjelpetiltak	1 256	1 263	19	22	126	175
- omsorgstiltak	235	244	1	3	16	14
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-2 år	9,4	9,7	14,6	14,6	11,1	13,3
Befolkningstall 3-5 år	167 261	163 732	3 656	3 407	9 936	11 372
Barn med tiltak 3-5 år	3 524	3 599	106	134	314	383
- hjelpetiltak	2 961	3 057	103	125	295	362
- omsorgstiltak	563	542	3	9	19	21
Barn med tiltak per 1 000 barn 3-5 år	21,1	22,0	29,0	39,3	31,6	33,7
Befolkningstall 6-12 år	404 851	399 067	13 665	14 760	17 246	19 029
Barn med tiltak 6-12 år	9 198	9 673	565	760	653	737
- hjelpetiltak	7 068	7 396	521	690	594	664
- omsorgstiltak	2 130	2 277	44	70	59	73
Barn med tiltak per 1 000 barn 6-12 år	22,7	24,2	41,3	51,5	37,9	38,7
Befolkningstall 13-17 år	265 988	282 839	13 815	14 347	6 416	8 365
Barn med tiltak 13-17 år	7 071	8 069	858	1 025	182	307
- hjelpetiltak	4 862	5 735	718	879	153	251
- omsorgstiltak	2 209	2 334	140	146	29	56
Barn med tiltak per 1 000 barn 13-17 år	26,6	28,5	62,1	71,4	28,4	36,7
Befolkningstall 18-22 år	246 783	247 781	19 451	21 172	4 016	4 509
Barn med hjelpetiltak 18-22 år	1 570	1 631	331	439	32	41
Barn med tiltak per 1 000 barn 18-22 år	6,4	6,6	17,0	20,7	8,0	9,1
Befolkningstall 0-17 år	996 790	1 000 847	32 510	34 223	46 411	52 963
Barn med tiltak 0-17 år	21 284	22 848	1 549	1 944	1 291	1 616
- hjelpetiltak	16 147	17 451	1 361	1 716	1 168	1 452
- omsorgstiltak	5 137	5 397	188	228	123	164
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-17 år	21,4	22,8	47,6	56,8	27,8	30,5
- hjelpetiltak per 1 000 barn 0-17 år	16,2	17,4	41,9	50,1	25,2	27,4
- omsorgstiltak per 1 000 barn 0-17 år	5,2	5,4	5,8	6,7	2,7	3,1
Befolkningstall 0-22 år	1 243 573	1 248 628	51 961	55 395	50 427	57 472
Barn med tiltak 0-22 år	22 854	24 479	1 880	2 383	1 323	1 657
- hjelpetiltak	17 717	19 082	1 692	2 155	1 200	1 493
- omsorgstiltak	5 137	5 397	188	228	123	164
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	18,4	19,6	36,2	43,0	26,2	28,8

Barn med uoppgitt bakgrunn er ikke med i tabellen

Tabell A13. Undersøkelsessaker som førte til tiltak, etter innvandrerbakgrunn og meldingsinstans. 2004

	Barn uten innvandrer- bakgrunn	Førstegenerasjonsinnvandrerbarn uten norsk bakgrunn	Barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
	Antall	Antall	Antall
Meldingsinstans ¹ :	7 787	962	635
Barnet selv	159	51	8
Mor/far	2 311	114	112
Familie for øvrig	351	15	6
Naboer	183	17	13
Sosialtjenesten	350	68	38
Barneverntjenesten	996	85	68
Barnevernvakt	415	80	91
Barnehage	242	27	29
Helsestasjon	417	41	42
Lege/sykehus	375	43	43
Skole	833	146	80
PPT	159	9	10
Politi	464	92	54
BUP	389	31	19
Andre	747	211	57
Uoppgitt	3	0	0

¹ En sak kan være meldt av flere instanser

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Notater

2004/31: Minja Tea Dzamarija og Trygve Kalve: Barn og unge med innvandrerbakgrunn

Rapporter (RAPP)

1999/11: Trygve Kalve: Innvandrerbarn i barnevernet

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2005/38 I. Texmoen og N.M. Stølen: Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot år 2025. Dokumentasjon av beregninger med HELSEMOD 2005. 2005. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6903-2
- 2005/39 B. Olsen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2004. 2005. 32s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6905-9
- 2005/40 B.M. Larsen og R. Nesbakken: Temperatur-korrigert formålsfordeling av husholdningenes elektrisitetsforbruk i 1990 og 2001. 2005. 29s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6907-5
- 2005/41 A.C. Bøeng: Energibruk i husholdninger 1930 - 2004 og forbruk etter husholdningstype. 2005. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6911-3
- 2006/1 I. Johansen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/2 T.H. Cristensen, E. Eide og A. Thomassen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/3 M.I. Kirkeberg, J. Epland og A. Andersen: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2005. 2006. 103s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6922-9
- 2006/4 C. Berge, H. Næsheim og B. Østvedt: Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. 2006. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-5
- 2006/5 J.I. Hamre og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak påbegynt 4. kvartal 2003. Dokumentasjon og analyse av effekter november 2004. 2006. 61s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6926-1
- 2006/6 P.R. Johansen og J-A. Jørgensen: Virkningsberegninger på KVARTS. 2006. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6937-7
- 2006/7 F. Foyn og K.A. Kjesbu: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen. Delrapport i evalueringen av SkatteFUNN-ordningen. 2006. 62s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6938-5
- 2006/8 A. Langørgen, T.A. Galloway og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. 2006. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6953-9
- 2006/9 Y. Lohne og H. Nome Næsheim: Eldre i arbeidslivet. 22s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6955-5
- 2006/10 A. Langørgen og R. Aaberge: Inntektselastisiteter for kommunale tjenester. 2006. 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6960-1
- 2006/11 G. Berge og J.K. Undelstvedt: Kommunal avløpssektor: Gebyrer 2005 - Utslipp, rensing og slamdisponering 2004. 2006. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6964-4
- 2006/12 T. Hægeland, K.A. Kjesbu og J. Møen: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet. 2006. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6967-9
- 2006/13 G. Dahl, A. Walstad Elnes. T. Jørgensen og C. Trewin: Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. 2006. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6971-7
- 2006/14 N.K. Buskoven: Undersøkelse om bibliotekbruk. 2006. 71s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6974-1
- 2006/15 A. Barstad, E. Havnen, T. Skarðhamar og K. Sørli: Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst. 2006. 260s. ISBN 82-537-6977-6
- 2006/16 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen og O. Raam: Resultatforskjeller mellom videregående skoler. En analyse basert på karakterdata fra skoleåret 2003-2004. 2006. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-69779-2
- 2006/17 Å. Cappelen, E. Fjærli, F. Foyn, T. Hægeland, K.A. Kjesbu, J. Møen og A. Raknerud: SkatteFUNN-evalueringen - Årsrapport 2005. 2006. 46s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6990-3